

- આધ્યાત્મિક વિકાસની નવી જ ક્ષિતિજ ખોલતું ગુજરાતી માસિક છૂટક નકલ ૬-૦૦ વાર્ષિક લવાજમ દેશમાં રૂ. ૨૫-૦૦ આજીવન ૨૫૧-૦૦ વિદેશમાં વાર્ષિક રૂ. ૩૦૦-૦૦ (વિમાનથી) આજીવન ૩૦૦૦-૦૦
- સંસ્થાપક : પ. પૂ. યોગેશ્વરજી સર્વમંગલ ચે. ટ્રસ્ટ (રજી. અમદાવાદ).
 - તંત્રી-સંપાદક : શ્રી નારાયણ હ. જાની.
 - પ્રકાશન અને પ્રાપ્તિસ્થાન : 'અધ્યાત્મ' પ્લોટ નં. ૧૬૮૮ બી. સરદારનગર, ભાવનગર-૧. ફોન : ૨૫૬૫૮૧૧, ૨૫૬૦૬૪૯
 - ADHYATMA Email Address : adhyatma_editor@yahoo.co.in
 - You can know about Shree Mahatmaji & Shree Maa from Website "SWARGAROHAN.ORG"
 - અધ્યાત્મના સહાયક સ્વજનો : ૧. ડો. બી. જે. જાગણી, ૨. શ્રી ગોરધનભાઈ કલોલા અને ૩. શ્રી જ્યોત્સ્નાબેન ભરતકુમાર ત્રિવેદી.
 - તંત્રી, મુદ્રક અને પ્રકાશક : નારાયણ હ. જાની.
 - મુદ્રણસ્થાન : રાધેશ્યામ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ૫૩/૫૪ સી-૧, બોરડીગેટ, ભાવનગર-૧.

★ લેખકોને નિમંત્રણ ★

- અધ્યાત્મમાં લેખો, ભજનો કે ગીતો મોકલાવવા લેખકોને નિમંત્રણ છે. અધ્યાત્મની ભાવનાને અનુરૂપ જ લેખો સ્વીકારવામાં આવશે.
- લખાણ કાગળની એક બાજુ ને સારા મોટા અક્ષરે લખેલું હોવું જરૂરી છે. બીજાં સામયિકોમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ લેખોની નકલો ન મોકલાવવા વિનંતી છે.

★ અધ્યાત્મ અંગે સૂચનો ★

- ગ્રાહકોને ગ્રાહક નંબર સરનામા સાથે લખવામાં આવે છે તે નોંધી લેવો.
- 'અધ્યાત્મ' જો આપને ગમ્યું હોય તો આપના પરિચિત વર્ગમાં તેના ગ્રાહકો વધે તેવું આપ કરતાં રહેશો.
- 'અધ્યાત્મ' દર માસની ૧૭ તારીખે પ્રસિદ્ધ થશે. કોઈ કારણે એકાદ અઠવાડિયા સુધી અંક ન મળે તો સ્થાનિક ટપાલ કચેરીમાં તપાસ કર્યા પછી અત્રે જણાવવું. સિલિકમાં હશે તો જરૂર મોકલી આપશે.
- પત્રવ્યવહાર કરતી વખતે ગ્રાહક નંબર લખવાથી વધુ સરળતા રહેશે.
- 'અધ્યાત્મ' અંગે કોઈ સૂચનો કરવાના હોય તો નિઃસંકોચ કરવા અનુરોધ છે.
- દર મહિનાની તા. ૧૦ સુધીમાં જે ગ્રાહકોનાં નામ અત્રે મળી જશે, તેમને તા. ૧૭ મી એ અંક રવાના કરવામાં આવશે.

★ અનુક્રમણિકા ★

અભિનંદનીય સહાય	મા સર્વેશ્વરી	૩
શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત	મા સર્વેશ્વરી	૪
પ્રકાશન પર્વ—“પ્રકાશના પંથે”	મા સર્વેશ્વરી	૯
પનામા—યાત્રા પરમની	રાજુ યાત્રી	૧૦
પૂ. મા પ્રેરિત પનામા—સત્સંગયાત્રા	શ્રી સુરેશભાઈ શાહ	૨૨
પૂ. શ્રી માની સ્લેટ	શ્રી સુરેશભાઈ શાહ	૨૮
મારી પ્રાર્થના ફળી	શ્રી ગુલાબબેન ભક્ત	૩૫
મૌન	દેવાંગ દેસાઈ	૪૧
ઝળહળ જીવનજ્યોત	ડો. પ્રકાશ ગજજર	૪૭
શ્રી મા અને શિષ્યપરિવાર (૭)	પ્રો. અરુણિકા મનોજ દરૂ	૫૫
પૂ. માના પ્રાકટ્ય દિવસની ઉજવણી	ડો. બી. જે. જાગણી	૬૧

● ભક્તિસુધા ●

(મહારાજશ્રી નથુરામશર્મા)

ધ્યાન પ્રભુનું લાગતાં, છૂટે બીજાં ધ્યાન;
જ્યાં ત્યાં લાગે દેખવા, નિજ પ્રિયતમ ભગવાન. ૨૬
પ્રેમવડે ઉન્મત્ત થઈ, વિચરે આ જગમાંય;
બને એમ પ્રભુપ્રેમથી, એમાં અચરજ નાંય. ૨૭
પ્રેમસહિત ગદ્ગદ ગિરા, બોલે પ્રભુની વાત;
બીજે મન ભટકે નહિ, રે' પ્રભુમાં દિનરાત. ૨૮
સહજ મધુર સ્મિત પ્રભુતણું, કરે ભક્તદુઃખનાશ;
જો તે નયન મન રમે, તો છૂટે ભવપાશ. ૨૯
પ્રભુના રસભર નયનથી, જો કાળજ વિંધાય;
તો છોડી આ જગતને, જ્યાં પ્રભુ ત્યાં તે જાય. ૩૦

❁ અભિનંદનીય સહાય ❁

પરમ પૂજ્ય શ્રી ગુરુદેવ પ્રભુ,
પ્રણામ હો, પ્રણામ હો, પ્રણામ હો.
આપના પુનિત સ્પર્શે વિદેશની ધરતી ઉપર
કેનેડા-ટોરન્ટોમાં ૧૯૮૧ ના ડીસેમ્બરમાં શ્રી
યોગેશ્વર ધ્યાન કેન્દ્રનો પ્રાદુર્ભાવ થયો.
મા સર્વેશ્વરીની નિયમિત થતી વિદેશયાત્રાથી
શ્રી યોગેશ્વર યુવા કેન્દ્ર પણ પ્રારંભ પામ્યું.
આપે અમને જગાડ્યા, વ્યસન મુક્ત કર્યા,
પવિત્ર પંથે પગલા ભરતા થયા અને શ્રી સુરેશ-
ભાઈ શાહના અતિનિયમિત પ્રયત્નોથી અને
શિસ્તના પાઠ શીખતા સત્સંગ સુખ પામ્યા.
આપનું સ્થાપેલું 'અધ્યાત્મ' માસિક અમને
૨૫ વરસથી આ સુખ ધરતું રહ્યું છે.
એવા અનંત ઉપકારોનું સ્મરણ કરતાં કરતાં
અમે આ અંક આપના તીર્થચરણે અર્પણ કરતાં
ધન્યતા અનુભવીએ છીએ.

—શ્રી યોગેશ્વર ધ્યાન કેન્દ્ર
શ્રી યોગેશ્વર યુવા કેન્દ્ર
ટોરન્ટો, કેનેડા.

વરદ હસ્ત પ્રભુ તમારો, સદાય રહેજો જીવન સહારો
—મા સર્વેશ્વરી

વર્ષ : ૨૭ ડીસેમ્બર-૨૦૦૫ અંક ૩

શ્રી યોગેશ્વર કથામૃત

—મા સર્વેશ્વરી

તા. ૨૨-૧૧-૮૧ રવિવાર, કારતક વદ અગિયારસ,
વિ. સં. ૨૦૩૮, સ્થળ : સાન્ફ્રાન્સીસકો, અમેરિકા.

દરરોજની જેમ સવારે ૬:૧૫ મિનિટે યજમાન પરિવારની
શ્રદ્ધાળુ દીકરી આશા પૂ. શ્રી માટે બાથરૂમમાં ગરમ પાણીની
ડોલ વગેરે મૂકે છે, અને પૂ. શ્રીના બંધ દ્વારે 'હરિ:ૐ' કહી
તેની પૂ. શ્રીને જાણ કરે છે. જેથી પૂ. શ્રી સ્નાન માટે બહાર
જાય છે. સ્નાન બાદ શીર્ષાસન કરી પૂ. શ્રી મંત્રજપ કરે છે.
સર્વેશ્વરી પણ સ્નાન કરી મંત્રજપ કરી લે છે. સમયસર પૂ. શ્રી
દૂધ લઈ લે છે. યજમાન પરિવારે પૂ. શ્રી માટે દૂધનો મસાલો
તૈયાર કરી એક બોટલ રાખી હતી. જેના ઉપર 'મા-પ્રભુનો
દૂધનો મસાલો' એવું લેબલ વંચાતું હતું. તે દૂધનો મસાલો પૂ.
શ્રી ત્રણેક દિવસથી ઠંડા દૂધમાં નાંખે છે.

આજે લેખનકાર્ય પૂરું કરી પૂ. શ્રીએ દાઢી વગેરે કરી લીધું.

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૫

૫

સાડા અગિયારે પૂ. શ્રી મુલાકાતના ઓરડામાં પધારે છે. આજે આખોયે ઓરડો ભરાઈ ગયો છે. અહીંથી ૮૦ માઈલ દૂર સેકામેન્ટો નામના શહેરમાંથી ત્રણ બેનો ને બે ભાઈઓ પૂ. શ્રીના દર્શને આવ્યાં છે. આજે અગિયારસ હોવાથી ભોજન બંધ હતું. જેથી પૂ. શ્રી સાથે સર્વેશ્વરી પણ બેઠક રૂમમાં બેઠાં છે. દરરોજ બેસે પણ જરા મોડા બેસવાનું બને છે. આજે ટ્રાવેલ એજન્ટનું કામ કરતા એક પંજાબી ભાઈ પણ પૂ. શ્રીના દર્શને આવ્યા છે.

‘કોઈને કંઈ પૂછવું હોય તો પૂછો’ એમ પૂ. શ્રીએ કહ્યું, ત્યારે સેકામેન્ટોથી આવેલા ૨૯ વરસના મનહરભાઈએ પૂ. શ્રીને પ્રશ્ન કર્યો.

પ્રશ્ન : માનવજીવનમાં આત્મકલ્યાણ કઈ રીતે કરવું? હું જૈન ધર્મ પાળું છું.

પૂ. શ્રીએ એ પ્રશ્નનો જવાબ હિન્દીમાં આપ્યો. આજનો આખોયે સત્સંગ હિન્દીમાં થયો. જેનો સારાંશ નીચે મુજબ હતો.

આત્મકલ્યાણ કરવું હોય તો સૌ પ્રથમ માનવ બનો. સદ્ગુણોનો વિકાસ કરો. સાથે સાથે સત્સંગ કરો. સંતોનો સંગ અથવા સંતોનાં પુસ્તકોનો સંગ કરો.

તુલસીદાસે કહ્યું,

તુલસી ઈસ સંસારમેં કરને કે દો કામ,

દેને કો ટૂકડો ભલો, લેને કો હરિનામ.

તો કબીરે કહ્યું,

કબીર કહે કમાલકો, દો બાતે શીખ લે,

કર સાહબકી બંદગી, ભૂખે કો કુછ દે.

૬

અધ્યાત્મ

ધર્મ તો તમારો ગમે તે હોય. ધર્મ એટલે ધારણ કરવું. આત્મકલ્યાણનો વિચાર સારો છે. તે કરો પણ બીજાનો પણ વિચાર કરો. આપણે મિષ્ટાન્ન રોજ ખાઈએ ને પાડોશી ભૂખ્યો છે તો તેનો પણ વિચાર કરો. પવિત્ર આહાર, પવિત્ર વિહાર ને પવિત્ર વિચાર રાખો. સંગત સારી રાખો. મહાપુરુષોના આશીર્વાદ મેળવો. પોતાનો દૃઢસંકલ્પ જોઈએ. જ્યાં રહો છો ત્યાં દીવડા બનો.

‘હું કોઈ ઘરની જ્યોત બનું’

પૂ. શ્રીએ એ આખુંયે ગીત અનોખી મસ્તીમાં ગવડાવ્યું! પછી એક ભાઈએ પ્રશ્ન કર્યો.

પ્રશ્ન : આપના માતાજી વિશે જાણવું છે. આપ દેવપ્રયાગમાં તપ કરતા ત્યારે માતાજી શું કરતાં?

પૂ. શ્રીએ એના જવાબમાં માતાજીની વિસ્તૃત વાતો કરી. વળી દેવપ્રયાગની કુટિયા કેવી છે, તેની વાત સર્વેશ્વરી પાસે સાંભળવાની ઈચ્છા કરી. જેથી એ વાત સર્વેશ્વરીએ કરી. ત્યાર બાદ સેકામેન્ટોના આમંત્રણની ચર્ચા થઈ. સેકામેન્ટોથી આવનાર ભાઈબેનોનો સેકામેન્ટોમાં સત્સંગનો લાભ લેવાનો આગ્રહ હતો. તેઓએ આમંત્રણ આપતાં કહ્યું, ‘આપ લોસ એંજલસથી વિમાનમાં આવો. અમે ટિકિટ આપીશું. પણ તમારો લાભ લેવો છે.’ પૂ. શ્રીએ આવતીકાલથી શરૂ થતા પ્રવાસની વાતો કરી અને એ પ્રવાસ પૂરો થતા વિચારીશું એમ કહી વાત પૂર્ણ કરી.

આજે પૂ. શ્રીએ રબડી લીધી. અગિયારસનો ઉપવાસ એ રીતે થયો.

ગઈકાલથી યજમાન પરિવારની દીકરી આશાનું હૈયું નિરાશ બની રહ્યું છે. ભાગ્યશાળી બની છે તેનો આનંદ પણ

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૫

૭

છે. એની ડાયરીઓ વાંચી જેમાં ત્રણેક વરસ ઉપર એણે ભાવના કરી હતી કે મા—પ્રભુની સેવા કરું. મા—પ્રભુની સાથે રહું, તે ભાવના પૂરી થઈ.

આ ઉતારા દરમ્યાન પૂ. શ્રીના ઘણા ઘણા ફોટા પડ્યા. આજે પણ ઘણા ફોટા પડ્યા. આખોયે પરિવાર પ્રેમાળ ને સેવાભાવી છે.

ભારતથી ફરવા આવેલા શ્રી દુર્લભભાઈ ભક્તનો (ઈલા-બેનના પિતાજી) ગઈકાલે પત્ર છે. જેમાં એમની નિયમિત રીતે થતી ધ્યાન સાધનામાં જે અનુભવ થયા તે લખ્યા છે. વિદેશની ધરતી ઉપર એમની સાધના નિયમિત ચાલી રહી છે, જેથી આનંદ થાય છે તેનો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

પૂ. શ્રી થોડો આરામ કરી લેખનકાર્ય કરે છે.

આજે ૬:૦૦ વાગ્યે ધ્યાનની બેઠક હતી. તે પહેલાં એક ભાઈ પૂ. શ્રીને મળવા આવ્યા. તેઓ પૂ. શ્રીને ૬:૦૦ વાગ્યા પહેલાં મળવાની ઈચ્છા રાખતા હતા પણ પૂ. શ્રીએ સ્પષ્ટ કહ્યું કે, ‘સંતો કોઈના બંધાયેલા નથી. ભગવાન સિવાય. એઓ પોતાની અનુકૂળતાએ મળવા આવે એટલે કંઈ આપણે મળવું એવું થોડું છે! બરાબર છ વાગ્યે જ મળવાનું બનશે.’ વળી આશાને આજે પૂ. શ્રીએ પોતાનું રેશમી શર્ટ પ્રસાદીમાં આપ્યું ને કહ્યું, ‘જપ, પ્રાર્થના કરવાનાં. વળી શ્રીમાન જેની સાથે તમે જોડાયા છો તે પણ ધર્મ પ્રત્યે વળે તે માટે પ્રાર્થના કરવાની.’

સર્વેશ્વરી : આપ પણ એવી પ્રાર્થના કરો તો ન ચાલે?

પૂ. શ્રી : જેને જરૂર છે તે જ કરે ને! પ્રાર્થનાથી ઘણો લાભ થાય. કરજો.

હમણાં લાભ મળ્યો ને હવે ફરી કોઈવાર લાભ મળશે.

૮

અધ્યાત્મ

પરદેશમાં તમે એટલે એવું જ તો વળી! અમારે પણ અહીં વારંવાર થોડું આવવાનું બને? પણ જ્યારે પણ પ્રભુની ઈચ્છા હશે ત્યારે આવવાનું બનશે, મળવાનું બનશે.

ધ્યાનની બેઠકમાં આજે સંખ્યા વધારે હતી. ધ્યાન પછી પ્રવચન માટે ભારતીય હોલમાં જવાનું બન્યું. ભારતીય હોલ, સત્સંગ માટે પણ રોજનું ૫૦ ડોલરનું ભાડું ભરીને આપવામાં આવ્યો હતો! લોસ એંજલસથી શ્રી હીરાભાઈએ આ કાર્યક્રમનું આયોજન કર્યું હતું. તેમનો ઉત્સાહ અજબ હતો! દરરોજના ભાડાનો ખર્ચ પણ તેમણે ઉપાડ્યો હતો.

આજે પ્રવચન બાદ સર્વેશ્વરીએ પણ બીજો વાર્તાલાપ આપ્યો. ભજન ગવડાવ્યું. ત્યારબાદ પૂ. શ્રીએ હોલની કમિટીને માર્ગદર્શન આપતાં કહ્યું કે, ‘આપ સત્સંગ માટે ધર્મક્ષેત્રે હોલ કોઈને પણ આપો તો તે ફી આપો. જેથી સાચા ને સારા સંતોનો તમે લાભ લઈ શકો.’ જેથી થોડી ચર્ચાને અંતે, એ સૂચન ઉપર વિચારીશું, એમ કહી આરતીના જ પૈસા ભાડા તરીકે લઈને પૂર્ણાહુતિ થઈ.

પ્રવચન બાદ ઉતારા ઉપર આવી ગયાં. ત્યાં બાજુની હેનરી હોટલના માલિક ‘સર્વમંગલ ટ્રસ્ટ’ને ૫૦૧/- ડોલરની મદદ વિના માંગ્યે આપવા આવ્યા. પૂ. શ્રીએ તેમને પ્રસાદ અને એક પુસ્તક ભેટ આપ્યું. વિના માંગ્યે પ્રભુ જ્યાં જ્યાં જેટલી જરૂર છે ત્યાં ત્યાં તે પૂર્ણ કરે છે! હરિ: ૐ (કમશ:)

○

પ્રકાશન પર્વ—“પ્રકાશના પંથે”

પરમ પૂજ્ય શ્રી યોગેશ્વરજીની આત્મકથા “પ્રકાશના પંથે”(બીજી આવૃત્તિ)નું પ્રકાશનપર્વ શ્રી સ્વર્ગા-રોહણને આંગણે તા. ૨૪-૧૨-૦૫ થી તા. ૩૧-૧૨-૦૫ સુધી ઉજવાશે.

પ્રત્યેક પ્રભાતે દરિદ્રનારાયણની સેવાનો યજ્ઞ, ૨૪ કલાકની સંકીર્તનયાત્રા, પ્રણામ પૂજા, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ સાથે પ્રકાશપંથ ઉપર વિવિધ વક્તાઓના વિવિધ વાર્તાલાપ માણવાનો આ મંગલ અવસર છે.

શ્રદ્ધાળુ, સાધકો, ભક્તો, સાહિત્યપ્રેમીઓ સૌ આ પવિત્ર પર્વે સ્વર્ગારોહણ પધારે એવી પ્રાર્થના છે.

ભોજન અને નિવાસની અહીં યથાશક્તિ સુવિધા રાખી છે. — મા

પર્વપ્રારંભ : તા. ૨૪-૧૨-૦૫ રાતે ૧૨-૦૦

સમય : તા. ૨૪-૧૨-૦૫ થી ૩૧-૧૨-૦૫

સ્થળ : સ્વર્ગારોહણ, દાંતારોડ, અંબાજી.

પ્રકાશન પર્વના જ્ઞાનસત્રમાં દરરોજ ચાર કલાક બેસી રહેવું ફરજિયાત છે. માટે સાહિત્યમાં તેમજ અધ્યાત્મમાં રસ ધરાવતા હોય અને સતત ચાર કલાક બેસી શકે તે જ કાર્યક્રમ માટે આવે, તે ખાસ વિનંતી છે.

પનામા—યાત્રા પરમની

રાજુયાત્રી, યુ.એસ.એ.

‘સકળ સૃષ્ટિનું મધુ લઈને, બન્યું મારી માનું મુખ’—શ્રી યોગેશ્વરજી સત્સંગ યાત્રા, પનામાનો આ અર્ક છે. મધ્ય અમેરિકાના આ નાનકડા દેશના એક મોટા શહેર પનામામાં પૂ. માએ પડાવ નાંખવાનો નિર્ધાર કર્યો. શાના માટે? વેપાર કરવા. વેપાર? હા! પૂ. પ્રભુ યોગેશ્વરજીના નામનો વેપાર!

આ નામના વેપારમાં ક્યાંયે ખોટ નથી તે તો યાત્રાના પ્રથમ દિવસે જ પૂરવાર થઈ ગયું. પછી તો આ વેપારી કાંઈ ઝાલ્યા રહે ખરા? મન મૂકીને વેપાર કર્યો. તો સાથે સાથે તે વેપારમાં જોડાનારાએ પણ મન મૂકીને તેનો ભરપૂર લાભ લીધો!

પૂ. માના સાંનિધ્યમાં આ યાત્રા ઉત્તર અમેરિકાની બધી જ યાત્રામાં એક સીમાચિહ્ન બની રહી. કારણ કે, યાત્રીઓમાં મોટા ભાગના નવા હતા. તેઓ હતા પનામાના રહેવાસી ભાવિકજનો. દુનિયાના એક ખૂણામાં પોતાના દેશ—સંસ્કૃતિથી જોજનો દૂર રહીને જેમણે પોતાની અસલ સંસ્કૃતિને ધબકતી રાખી છે, તેવા ભાવિકજનો. જેમણે પૂર્વ અને પશ્ચિમ બંને દુનિયાને જ્યાં ભેગી કરી છે તેવા ભાવિકજનો!

‘સત્સંગ યાત્રા’ એ ખરેખર અસ્ખલિત વહેતી યાત્રા જ બની રહી. આ યાત્રા પૂ. મા અને પૂ. પ્રભુના ગુણગાન ગાવાની અને સાથે સાથે ભક્તો—ભાવિકજનોનાં હૃદયો ઝંકૂત કરનારી અને તેમના જીવનને પરિવર્તન કરનારી બની રહી તે પૂ. મા સહિત સૌ માટે આનંદ અને આશ્ચર્યની ઘટના બની રહી.

વર્ષોથી પનામામાં સ્થાયી થયેલા શ્રી વસંતભાઈ અને શ્રી ગુલાબબેન પૂ. મા—પ્રભુમાં અતૂટ શ્રદ્ધા ધરાવે છે. શ્રી વસંતભાઈએ ‘મા સર્વેશ્વરી સંનિધિ પર્વ’ માણી ને પરમની મોજ માણવા થોડા જ દિવસોમાં પૃથ્વી પરથી વિદાય લઈ લીધી. પરંતુ તેમની પૂ. મા પાસેની માંગણી તો ઊભી જ રહી, ‘મા! આપ પનામામાં શિબિરનું આયોજન કરો.’ તેઓના પૂ. મા—પ્રભુ પ્રત્યેના સંનિષ્ઠ પ્રેમને લીધે તો પૂ. મા આ પહેલાં ત્રણ વાર તો પનામાની યાત્રા કરી ચૂક્યાં છે. પરંતુ, જેમ મોરનાં ઈંડાંને ચીતરવા ના પડે તેમ, શ્રી દિવ્યેશભાઈએ એમના પિતાની સ્થૂળ વિદાય પછી તેઓની ઈચ્છાને માત્ર પકડી જ ના રાખી પણ સાકાર કરી! અને પૂ. મા, એ પ્રેમાગ્રહ સામે ઝૂકી ગયાં! અને દુનિયાનો આ એક ખૂણો ઐતિહાસિક બની ગયો! પૂ. માએ પનામા સત્સંગ યાત્રા માટે મંજૂરીની મહોર મારી દીધી! છેલ્લા બે મહિનાથી પનામા શહેરના ભાવિકજનો જુસ્સા સાથે તેના આયોજનમાં ડૂબી ગયા!

પાંચ દિવસ સુધી ઘડિયાળના કાંટે ચાલેલી આ યાત્રાનું સ્થાન—હિંદુ મંદિર અને મહાત્મા ગાંધી હોલ, પનામા શહેર, પનામા હતું. પનામા શહેરની વચ્ચે આવેલી એક નયનરમ્ય ટેકરી ઉપર આવેલું આ સ્થાન એક આશ્રમની આભા ઊભી કરે છે. શહેરની ધબકતા જીવનની વચ્ચે ઊંચે આકાશને અડતી આ ટેકરી પરનું સ્થાન ખરે જ દર્શનીય છે. જ્યાંથી ચારેય બાજુ આખું પનામા શહેર જોઈ શકાય છે.

...અને એ દિવસ આવી પહોંચ્યો. પૂ. મા સહિત અમને સૌને એમ હતું કે આ સત્સંગ યાત્રા કેવી થશે? પણ તેનો જવાબ પહેલે દિવસે જ પનામાના ભાવિકજનોએ એવા

ઉમળકા સાથે વાળ્યો કે પૂ. મા સહિત સૌનાં હૃદય પુલકિત થઈ ઊઠ્યાં! અમેરિકા અને કેનેડાથી આવેલા ૬૩ જેટલા ભાઈ—બહેનો સહિત પનામાના ભાવિકજનોએ ઓગષ્ટની પહેલી તારીખથી પ્રભાત વંદના સાથે આ યાત્રાની શરૂઆત કરી.

કાર્યક્રમની રૂપરેખા આવી હતી : સવારની બેઠક—૬:૩૦ થી ૮:૦૦ પ્રભાતવંદના—પ્રણામ—ધ્યાન—નિત્ય પ્રાર્થના, ૮:૦૦ થી ૧૦:૦૦, દૂધ—નાસ્તો—વિશ્રામ, ૧૦:૦૦ થી ૧૨:૦૦ પૂ. શ્રીનું પ્રવચન—ધૂન—ધ્યાન—પ્રશ્નોત્તરી, ૧૨:૦૦ થી ૪:૦૦ ભોજન—વિશ્રામ, ૪:૦૦ થી ૭:૩૦ ભજન—પનામાના બાળકોનો સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ—પૂ. શ્રીનું પ્રવચન—વિડીયો દર્શન—સાધકોનો વાર્તાલાપ. ત્યારબાદ મંદિરમાં આરતી, ભોજન અને વિશ્રામ.

આ યાત્રાના યાત્રીઓમાં પૂ. માને ગમે એવાં નાનાં બાળકો અને યુવાન બાળકોની સંખ્યા પણ ઘણી હતી. લગભગ ૩૦—૩૫ની સંખ્યામાં આ બાળકો અને યુવાનો નિયમિત રીતે યાત્રાના બધા જ કાર્યક્રમોમાં સમયસર હાજર થઈ જતાં. પૂ. માએ પ્રથમ દિવસે જ સૂચન કર્યું હતું કે, “જેનાથી જેટલા થાય તેટલા પ્રણામ કરવા.” તેમ છતાં પણ સૌ બને તેટલા વધારે પ્રણામ કરવાનો પ્રયત્ન કરતાં. કારણ કે, પૂ. મા સૌના પ્રેરણાસ્ત્રોત બની સૌની સાથે જ પોતાની લાક્ષણિક ઢબથી મંચ ઉપર તાલબદ્ધ પ્રણામ કરતાં. યાત્રાના નવા યાત્રીઓ માટે પૂ. માનું આ સ્વરૂપ ખરે જ આશ્ચર્યકારક હતું.

પ્રશ્નોત્તરી : આ યાત્રાનો એક વિશેષ અને લોકપ્રિય કાર્યક્રમ રહ્યો. પૂ. માએ દરેકની, ખાસ કરીને જેઓ વિવિધ જાતના વિચારોથી ઘેરાયેલા અને ધર્મ તથા કર્મના આટાપાટામાં

અટવાયેલા હતા, તેમની જિજ્ઞાસાને ખૂબ જ સરળ રીતે સંતોષી. છેલ્લે દિવસે સમયની મર્યાદાને કારણે પ્રશ્નોત્તરીના માત્ર પ્રશ્નો જ વાંચવામાં આવ્યા અને તેના ઉત્તરોનો સમય બીજે દિવસના સત્સંગમાં ફાળવવામાં આવ્યો. જે પ્રશ્નો આ નવા યાત્રીઓએ પૂછ્યા તેના ઉપરથી લાગે કે આ ખીલતા ફૂલોને અને આ ખીલી ઊઠેલાં ફૂલોને પણ જો પૂ. મા જેવાં બાગબાન મળી રહે તો તેમના જીવનમાં વસંત કાયમ થઈ જાય!

અહિના ભાવિકજનો ગુજરાતી ખૂબ જ સારી રીતે સમજી અને બોલી શકે છે. તેથી પૂ. મા જે કાંઈ પોતાની લેખીની (સ્લેટ) ઉપર લખે તેને સમજવામાં તેમને સરળતા રહે છે. દરેક વખતની જેમ પૂ. મા, પ્રભુના પ્રિય બાળક બનવાનો સરળ સંદેશો સહુને ધરતાં રહ્યાં.

અન્ય કાર્યક્રમોમાં શ્રી જગુભાઈ (ટોરન્ટો), પૂ. માની ઓસ્ટ્રેલિયા, ન્યુઝીલેન્ડ અને હવાઈ ટાપુની વિદેશયાત્રાના પ્રસંગોનું આંખે જોયું દર્શન સૌને કરાવતા રહ્યા. પૂ. શ્રી માએ રમૂજમાં એકવાર કહ્યું કે, ‘આ દેશોની યાત્રાનો “ફી પાસ” સૌને આપીએ છીએ!’ ‘પગલે તીરથ સર્જન થાય’—એ ઉક્તિ કેવી રીતે અનેક યાત્રાઓની જેમ આ યાત્રામાં પણ સાચી ઠરી તેનો ચિતાર આપી પૂ. માના વિવિધ પાસાઓનું દર્શન કરાવ્યું.

તો વળી પનામાના યજમાન શ્રી ગુલાબબેન, મેમફીસથી આવેલા શ્રી ગુલાબબેન, ટોરન્ટોના પ્રભુપ્રેમી શ્રી સુરેશભાઈ શાહ અને રાજુ યાત્રીએ પૂ. મા અને પૂ. પ્રભુના વિવિધ પ્રસંગો વર્ણવી પનામાના આ ભાવિકજનોને પૂ. મા—પ્રભુની ઓળખાણ આપવાનો નમ્ર પ્રયાસ કર્યો.

પનામાના બાળકોનો સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ એક આકર્ષણ બની રહ્યો. તેમણે દેશથી દૂર બેઠા બેઠા, પૂ. માના શબ્દોમાં કહીએ તો, ‘ભારતની યાદ અપાવી દીધી!’ પોતાની કલાસૂઝનો પરિચય આપી સૌને આશ્ચર્યચકિત કરી દીધા. પનામાના જ શ્રી ગુલાબબેન, શ્રી શકુબેન, શ્રી બીનાબેન અને બીજા અનેક નામી—અનામી ભક્તોએ આ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો—ની પાછળ દિવસોની તૈયારી કરી હતી. નાનાં બાળકો, યુવાન બાળકો અને મોટી બહેનો સૌએ આ કાર્યક્રમને ચાર ચાંદ લગાવી દીધાં. પાંચ દિવસ સુધી રોજ અડધો કલાકથી એક કલાક સુધી બે થી ત્રણ કૃતિઓ રજૂ કરી સૌને પોતાની કલામાં તરબોળ કરી દીધા. જેમાં રાસ, ગરબા અને નાનાં બાળકોની સરસ નૃત્ય નાટિકાઓ રજૂ કરી. તો વળી પૂ. પ્રભુ સત્સંગમાં પૂ. મા સર્વેશ્વરીની જે ઓળખ ભક્તજનોને આપે છે તે દશ્ય શબ્દશઃ સુંદર અભિનય સાથે રજૂ કરવામાં તેઓ સૌ સફળ રહ્યા. માત્ર એટલું જ નહીં, પૂ. માને કેન્દ્રસ્થાને રાખીને સૌ પ્રથમ નાટક જો રજૂ થયું હોય તો તેનો યશ પનામાના આ બાળકો લઈ જાય છે. તેઓએ દશરથાયલની યાત્રાનું વર્ણન પૂ. મા સાથેના સૌ યાત્રીઓના હૂબહૂ પહેરવેશ અને યાત્રામાં તેમના ભાગે જે કામ આવેલું તેની આબાદ રજૂઆત કરી. જેમ કે, શ્રી કલ્યાણના હાથમાં ડાયરી, શ્રી અજયભાઈના હાથમાં વિડીયો કેમેરા, શ્રી પ્રભુભાઈના હાથમાં પૂ. માની બેઠક તો વળી શ્રી દક્ષેશભાઈના ખભે લટકતી વોટરબેગ, વગેરે. અંતે રાજુ યાત્રીને નિમિત્ત બનાવીને પૂ. માએ પોતાના બાળકોને આપેલો એ સંદેશો કે, ‘અમે તારી ચોટલી પકડી છે’—રજૂ કરીને સૌને દશરથયાત્રાની યાદ તાજી કરાવી દીધી! પૂ. માના શ્રી ચરણોને જે કષ્ટ પડ્યું

હતું તે પણ રજૂ કરવાનો તે બાળકો-દ્વારા સુંદર પ્રયાસ થયો.

ટોરન્ટોના યુવાનોએ પૂ. શ્રી પ્રભુને સરોડામાં શ્રી સાંઈ-બાબાનું જે દર્શન થાય છે અને હિમાલય જવાના નિર્ણયને ના બદલવાની જે સૂચના મળે છે તે સુંદર દ્રશ્ય ભજવ્યું. નેપથ્યમાં તેઓએ મોટા પડદા ઉપર સરોડાની પરસાળ અને હિમાલયની સુંદર ટેકરીઓનું ચિત્રાંકન કરેલું હતું. સુંદર સંવાદ અને વેશભૂષા સાથે આ સૌએ પોતાની વાત સૌ ભાવિકજનો સામે સુંદર રીતે મૂકી.

આ સૌ પાત્રોએ, ખાસ કરીને યુવાનો અને બાળકોએ પૂ. મા-પ્રભુને આ રીતે આદર, પ્રેમનાં પુષ્પો સમર્પિત કર્યાં. જાણે તેઓ કહેતા હતા કે, જેમણે અમને નવજીવન આપ્યું છે તે પ્રભુનો અમે આભાર માનીને ઋણ અદા કરવાનો પ્રયાસ કરીએ છીએ!

‘નવજીવન’ એ આ શિબિરની એક વધુ વિશેષતા બની રહી તે ધ્યાનમાં લેવી ઘટે. પૂ. માની પ્રણામ સાધના આપણાં માટે અજાણી નથી. પરંતુ આ દેશના ઘણાં લોકો માટે તે પ્રથમ અનુભવ હતો. પૂ. માએ પ્રણામ સાધનાના લાભો જણાવ્યા— (૧) પ્રભુના દ્વારને ઉઘાડવાની યાત્રા, (૨) પ્રભુ પાસે જે માગવું હોય તે માગવાની તક (૩) અનેક જન્મોથી પ્રભુને પ્રણામ નથી કર્યા તેનું પ્રાયશ્ચિત અને તે ઋણ અદા કરવાની તક (૪) કરેલી અનેક ભૂલોની ક્ષમા માગવાની તક (૫) પ્રભુને પોતાના કરવાની યાત્રા.

પૂ. માએ કહ્યું કે, ‘જેમ કોઈ ડોક્ટરની એપોઈન્ટમેન્ટ લઈએ તો તે સાચવવાની આપણને કેટલી તાલાવેલી હોય છે. તે જ પ્રમાણે ભવરોગના આ વૈદ્યની એપોઈન્ટમેન્ટ પ્રાણાંતે

પણ પાળવી જોઈએ. પ્રણામથી જે માગો તે મળશે જ એ એ મારો જાતઅનુભવ છે. પ્રભુની એપોઈન્ટમેન્ટ પાળવાનો આગ્રહ રાખો જ. સવારે નહીં તો સાંજે પણ પ્રણામ કરો જ. પાંચ, પંદર, પચીસ, જેટલા બની શકે તેટલા પ્રણામ કરવાનો નિયમ લો. પ્રણામથી પ્રભુ ધારેલું કામ પાર પાડે છે.’

આમ પૂ. માએ પ્રણામથી થતા વિવિધ, આધ્યાત્મિક અને માનસિક, શારીરિક અને ભૌતિક ફાયદાઓની વિસ્તૃત સમજ આપી. સૌને પ્રણામની વિશેષતાઓનું દર્શન કરાવ્યું. જેને અહીંના ભાવિકજનોએ ખૂબ જ જબરદસ્ત પ્રતિભાવ આપ્યો. રોજના પ્રણામના કાર્યક્રમમાં સૌને પ્રણામ કરતાં જોઈ શકાય. હા, શારીરિક તકલીફવાળા માટે તો પહેલેથી પૂ. માએ છૂટ આપી હતી. જેથી એ સૌ માટે પ્રણામ નવજીવનનો સંદેશો બની ગયો.

એક દિવસ પ્રણામ પછી પૂ. માએ નવપરિણિત ભાઈઓ અથવા તો જે યુવાન ભાઈઓ નજીકના ભવિષ્યમાં પરિણિત જીવનમાં પ્રવેશશે તેઓ માટે અતિ મહત્વનો સંદેશો આપ્યો. પોતાના માતા-પિતા પ્રત્યેની તેઓની જવાબદારીમાંથી ખસી નહીં જવાની એક ઉત્તમ શીખ ધરી. માતા-પિતાને સંતોષ આપવાની ગુરુચાવી બતાવી, પૂ. માએ આદર્શ બાળક બનવાની શીખ ધરી. આમ માત્ર આધ્યાત્મિક જ નહીં પરંતુ સાચા માનવ બનવાની આ અનોખી રીત પૂ. મા સિવાય કોણ બતાવી શકે?

પૂ. શ્રીના આત્મસંયમ યોગ ઉપરનાં સુંદર પ્રવચનો આ યાત્રામાં નવા ભાવિકજનો માટે પ્રેરણારૂપ થઈ પડ્યાં. પૂ. શ્રીની રસાળ આત્માનુભવી વાણીનો સૌને પરિચય મળ્યો. વળી વીડિયો દર્શનદ્વારા સ્વર્ગારોહણ અને સ્વર્ગારોહણમાં થતાં

સત્કાર્યોનો ચિતાર પણ આપવામાં આવ્યો. તો વળી ભારતની બહેનોની સાયકલ યાત્રાના દર્શને તો પનામાના યુવાનોમાં એક અવનવી લહેરખી ફેલાવી દીધી. તે જોઈને તેમને પણ પૂ. મા સાથે યાત્રાની માગણી કરી! જેનો પૂ. માએ સત્સંગ યાત્રા પછી યોગ્ય પ્રતિસાદ પૂરો પાડ્યો.

આ યાત્રામાં પનામાના બે અજાણ્યા (અમારા સૌ માટે) યાત્રીઓ પણ જોડાયા! તેઓ મૂળ પનામાના જ હતાં. એક ભાઈનું નામ રીકાર્ડો અને બીજા ભાઈનું નામ મારીઓ. રીકાર્ડો, એક સારા ચિત્રકાર છે. તેઓ યાત્રાના બીજા દિવસથી હોલમાં આવી બેસતા. પૂ. માને મળવાનો તે દિવસે તેમણે પ્રયત્ન કર્યો, પરંતુ પૂ. મા બીજી બેઠક પછી તરત જ હોલ છોડી જતાં રહેતાં તેમને એ તક ના મળી. ત્રીજા દિવસે તેમણે એક નાના પોસ્ટકાર્ડ ઉપર સુંદર ચિત્ર દોરી પૂ. માને મોકલાવ્યું. પૂ. મા કાર્યક્રમમાં વ્યસ્ત હતાં. પરંતુ આ ભાઈથી ના રહેવાતાં તેઓ બેઠક પૂરી થતાં જ સ્ટેજ તરફ ધસી આવ્યા. પૂ. માનું ધ્યાન તે તરફ ગયું અને પછી અમે પૂ. માને તેમની ઓળખાણ આપી. પૂ. માએ તેમને આવકાર્યા અને તેઓ તરત જ એકદમ પૂ. માના શ્રી ચરણોમાં સ્ટેજ ઉપર પૂ. મા સમક્ષ બેસી ગયા! તેઓ પોતે સ્પેનીશ ભાષા જ બોલે તેથી વચ્ચે દૂભાષિયાની મદદથી તેઓ સાથે વાર્તાલાપ શરૂ થયો. પૂ. મા સમક્ષ સુખાસને ટટ્ટાર બેઠેલા તે ભાઈ પૂ. મા સામે પ્રેમભરી નજરે જોઈ રહ્યા. તેમના કહેવા પ્રમાણે, ‘પૂ. માને જોતાં જ મારું હૃદય શાંત થઈ ગયું.’ તેઓ પોતે ત્રીસ વરસથી હઠયોગની સાધના કરી રહ્યા છે અને તેનાથી તેમને જે માનસિક અને શારીરિક આરોગ્ય પ્રાપ્ત થયું છે તેની વાતો

તેમણે કરી. પૂ. માએ તેમને પૂછ્યું કે, ‘ષણ્મુખી મુદ્રા કરો છો?’ તેમણે તે કરી બતાવી.

બેઠક પૂરી થઈ હોવાથી અને જમવાનો સમય થયો હોવાથી તે વાર્તાલાપ ટૂંકાવીને પૂ. માએ તેમને અમારી સાથે પ્રસાદ લેવા માટે જવાની સૂચના કરી. ભોજન પછીની બેઠકમાં તેમણે પોતાને પાંત્રીસ વરસ પહેલાં થયેલા અદ્ભુત અનુભવની વાત સૌને કરી. જેમાં તેઓ દરિયામાં ૨૦ ફૂટ નીચે ઈજાગ્રસ્ત સ્થિતિમાં બેભાન થઈ ગયા હતાં અને તે અવસ્થામાં તેમને તેમના પાછલા જન્મોનું અને અનેક યોનીઓનું દર્શન કર્યું તેની વાત કરી. પોતાને થયેલા દેહાતીત દશાના અનુભવની વાત જેમાં શરીરની બહાર આત્મારૂપે રહીને પોતાના શરીરને જોઈ શકતા પણ તે શરીરને કંઈ કરી શકતા નહીં. આ રીતે આત્મા અને શરીર બંને જુદા છે તેનો તેમને થયેલ અનુભવ સૌને સંભળાવ્યો. આમ આ અજાણ્યા યાત્રીએ અમને સૌને પોતાના અનુભવ જગતની અંદર પ્રવેશ આપીને અમને અગમનિગમની યાત્રા કરાવી!

શું આ એક માત્ર પ્રસંગ જ હતો? ના, પૂ. માની કોઈ ચોક્કસ યોજના જ હોય તેમ મને તો લાગે છે. જે રીતે પૂ. મા આ સાધકને પોતાની તીક્ષ્ણ નજરથી માપી રહ્યાં હતા તે જોતાં એમ લાગ્યું કે પૂ. મા માટે આ સાધક અજાણ્યા ન હતાં. તેટલું જ નહીં, જે રીતે મી. રીકાર્ડો એક બાળકની અદાથી ધસી આવીને સ્ટેજ ઉપર પૂ. માની બેઠક સમીપ બેસી ગયા, તે ઉપરથી તો લાગ્યું કે તેઓ પણ પૂ. માને જાણે ઓળખતા ન હોય! ધન્ય હો હે મા! અમે શું જાણીએ આપના બાળકો ક્યાં ક્યાં વસે છે?

બીજા ભાઈ—મારીઓ. મૂળ કોસ્ટારિકા નામના દેશના પણ પનામામાં આવીને વસેલા. આ ભાઈને એક અદ્ભુત અનુભવ પોતાના કપરા સંજોગોમાં થયેલો જેથી તેઓ હિંદુ ધર્મ પાળતા થઈ ગયા. બે વર્ષ પહેલાં તેમની બાળકીની (પાંચ—છ વર્ષની) માંદગી કોઈ ડોક્ટર પકડી શક્યા નહીં. તેઓ પોતે આર્થિક રીતે પણ ખૂબ જ કફોડી હાલતમાં હતા. તેઓ પનામા શહેર—માંથી પસાર થતા હતા ત્યારે અચાનક તેમની કાર મંદિર તરફ વળી ગઈ અને તેઓ મંદિરના પાર્કિંગ લોટમાં આવીને ઊભા રહી ગયા. તેઓ મંદિરમાં ગયા અને પૂજારીને પોતાની દીકરી—ની વાત કરી. પૂજારીએ સહૃદયતા બતાવતાં તેમને ચરણામૃત અને સાકરનો પ્રસાદ આપ્યો. તેઓએ રાત્રે ઘરે જઈને તે પોતાની દીકરીને આપ્યો. બીજે દિવસથી ચમત્કારિક રીતે તેનો તાવ ઉતરવા લાગ્યો! અને બીજે દિવસે સવારે તેમની દીકરીએ ફરી તે જ પ્રસાદ માગ્યો! તે રીતે તેઓ આ મંદિરના કાયમના ભક્ત બની ગયા! અઠવાડિયામાં ત્રણથી ચાર દિવસ તેઓ આરતી કરવા માટે મંદિરમાં આવે છે! કેવું અચરજભર્યું વિશ્વ છે આ!

તેઓ પણ આ સત્સંગયાત્રામાં લગભગ બે—ત્રણ દિવસ જોડાયા. તેઓએ પણ પ્રણામના કાર્યક્રમમાં યથાશક્તિ ભાગ લીધો. ભારે શરીર હોવાને કારણે તેઓને તકલીફ પડતી પરંતુ બને તેટલા પ્રણામ કરવાનો તેઓ પ્રયત્ન કરતા તે જોઈ શકાતું. પ્રણામ અંગે તેમનો અભિપ્રાય જ્યારે પૂછવામાં આવ્યો ત્યારે તેમણે રમૂજમાં કહ્યું કે, ‘મને ખબર ન હતી કે આધ્યાત્મિકતા આટલી કષ્ટદાયક હશે!—I don't know that spirituality is so painful!’

કેવા કેવા યાત્રીઓ આ યાત્રામાં જોડાયા! અહીંનું યુવાધન પણ એક અચરજ અને આશાસ્પદ યાત્રીઓનું વૃંદ હતું. ભાવિક એવા અહીંના યુવાન ભાઈઓ અને બહેનો આ યાત્રાનું એક મહત્વનું પાસુ હતું. તેઓની જિજ્ઞાસા, સારા માર્ગે જવાની તેમની તમન્ના, જીવનમાં કંઈક સારું કરવાની ઈચ્છા, સારા માનવ બનવાની અભિલાષા. પૂ. માએ આ યાત્રીઓને તે જ રસ્તે યાત્રા કરાવી, જે રસ્તો તેમને પરમ શ્રેયના માર્ગે લઈ જશે.

આ યાત્રામાં શું સૌએ ઉપવાસ કર્યા? ના. બીલકુલ નહીં. આ યાત્રામાં શ્રી દિવ્યેશભાઈ અને તેમની મંડળીએ સૌને ભરપેટ ભોજન કરાવીને યાત્રા કરાવી. આ નાનકડા જન—સમાજની એ વિશેષતા આંખે ઉડીને વળગે તેવી હતી. તૈયારી માટે થોડો જ સમય મળ્યો હોવા છતાં યાત્રીઓને સમયસર ભોજન આપવું એ નાની સૂની વાત ન હતી. સવારે દૂધ અને રોજ અલગ અલગ નાસ્તો. બપોરે ભરપેટ ભોજન—મિષ્ટાન્ન સહિત. રાત્રે પણ ભરપેટ ભોજન. આમ દિવસમાં ત્રણ ત્રણ—વાર અન્નપૂર્ણાનો પ્રસાદ આટલા મોટા જનસમૂહને સમયસર આપવો એ ખૂબ જ સમય અને પરિશ્રમ માગી લે તેવી પ્રવૃત્તિ હતી. તેમ છતાં પણ ભક્ત સમાજના સાત ભાઈઓએ આ જવાબદારી ઉઠાવી અને સફળતાપૂર્વક પાર પાડી. પાંચે—પાંચ દિવસ પૌષ્ટિક આહાર સમયસર આપીને તેઓએ સત્સંગ યાત્રાને ચાર ચાંદ લગાવી દીધા.

હિન્દુ સમાજ, પનામાએ એરકન્ડીશન્ડ મહાત્મા ગાંધી હોલની વ્યવસ્થા એકદમ નજીવા દરે ભાડે આપીને પૂ. મા સહિત સમસ્ત ભાવિકજનોની લાગણીને માન આપી સહકાર

આપ્યો. તો વળી તે હોલને પનામાના અને વિદેશથી આવેલા ભક્તોએ છેક છેલ્લી ઘડી સુધીના પરિશ્રમદ્વારા સુંદર રીતે સજાવીને યાત્રા માટે તૈયાર કરી દીધો. પનામાના જ એક સ્પેનીશ માળીએ પૂ. માની બેઠકને રોજ રોજ અલગ અલગ સુંદર ફૂલોથી સજાવીને આ યાત્રાને એક યાદગાર સંભારણું બનાવી દીધું. સંયોગ પણ શ્રાવણ માસનો હતો જેથી હિંડોળાનો એ ઉત્સવ સૌના હૃદયને પુલકિત કરી રહ્યો.

આ યાત્રા અજોડ યાત્રા બની રહી તેનું માત્ર એક કારણ ન હતું. હા, પણ તેનું એક જ લક્ષ્ય હતું અને તે શ્રી શ્રી મા!

બહારની સિદ્ધિઓ ખોટી નથી. એમનું મહત્ત્વ એમના સ્થાનમાં છે જ. પરંતુ એના મોહમાં પડી તેને સાધનાનું સર્વસ્વ ગણીને પોતાની અંદરની આત્મસિદ્ધિ પ્રત્યે ઉદાસીન કે ઈશ્વરવિમુખ ન થવાય તેનું ધ્યાન સાધકે ખાસ રાખવું જરૂરી છે. — યોગેશ્વરજી

આ દિવસો પણ ચાલ્યા જશે.

✱ સ્થાપત્ય કન્સ્ટ્રક્શન ✱

પ્રો. મનીષ હરિભાઈ ભોજાણી,

બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ,

મધુર કોમ્પ્લેક્સ, શનાળા રોડ, મહારાજા ટાઈલ્સ સામે,

મોરબી-૩૬૩૬૪૧.

ફોન : (ઓફિસ) ૨૨૧૩૮૧, (રહેઠાણ) ૨૩૦૨૨૨, ૨૨૬૯૦૩

પૂ. મા પ્રેરિત પનામા—સત્સંગયાત્રા

શ્રી સુરેશભાઈ શાહ, ટોરન્ટો

યાત્રા હિમાલયની હોય, યાત્રા કોઈ તીર્થની હોય કે યાત્રા કોઈ ધાર્મિક સ્થળની હોય તેને તીર્થયાત્રા કહેવાય. જેની જે પવિત્ર સ્થળ કે જે દેવદેવીમાં શ્રદ્ધા હોય તેની યાત્રા કરવાનું મન થાય. યાત્રા કરે તેને યાત્રાળુ અથવા યાત્રી કહેવાય.

સંતો, મહંતો અને પરમાત્માદર્શીય મહાપુરુષો જે યાત્રાનું આયોજન કરે તેને “સત્સંગયાત્રા” કહેવાય. પૂ. શ્રી માની કૃપાથી જ આવી સત્સંગયાત્રાનું પ્રયોજન પનામાની ધરતી ઉપર થયું. આ સત્સંગયાત્રા તા. ૧-૮-૦૫ થી ૫-૮-૦૫ સુધી પાંચ દિવસની હતી. આ સત્સંગયાત્રા અસામાન્ય અને વિરલયાત્રા બની ગઈ. સત્સંગયાત્રાનું આયોજન પૂ. શ્રી મા—પ્રભુના પનામાના યજમાન શ્રી વસંતભાઈ ભક્તના પરિવારે પૂ. શ્રી શ્રી માના સાન્નિધ્યમાં કર્યું.

પૂ. શ્રીના શબ્દોમાં કહીએ તો, “પૂ. શ્રી મા જ્યાં જ્યાં વિચરણ કરશે તે તીર્થ બની જશે, તેમના ચરણોમાં સઘળાં તીર્થો સમાએલાં છે.” એ હકીકતને લક્ષમાં લેતાં આ યાત્રા તીર્થયાત્રા પણ છે. આ સત્સંગયાત્રા આધ્યાત્મિક સંસ્કારોનું વિશુદ્ધિકરણ અને ઉર્ધ્વાકરણ કરવા માટે છે.

પ્રાતઃકાળ ૭-૦૦ વાગ્યાથી સાંજના ૭-૩૦ સુધી પૂ. શ્રી માનું દર્શન થાય છે, પૂ. શ્રી માના સાન્નિધ્યનો સૌને લાભ મળે છે. પૂ. શ્રી માનાં દર્શનથી પ્રત્યેક દર્શનાર્થીનાં મન, અંતરને શાંતિ મળે છે અને પૂ. શ્રી માની સન્નિધિથી વાતાવરણમાં વ્યાપ્ત

થએલા પવિત્ર પરમાણુઓથી સૌ કોઈ ધન્યતા અનુભવે છે, અને જીવનની કૃતાર્થતાનો સ્વાનુભવ કરે છે. સત્સંગયાત્રા પ્રત્યેકના જીવનની પાનખરને પ્રસન્નતાની વસંત બક્ષે છે, માનસિક વિટંબણાઓને ટાળે છે, આધ્યાત્મિક માર્ગે આગળ વધવા પ્રેરણા આપે છે અને જીવનના પ્રભુપ્રાપ્તિના સવિશેષ લક્ષ્ય તરફ અંગુલિનિર્દેશ કરે છે. આ સત્સંગયાત્રાનો અમેરિકા અને કેનેડાના લગભગ સીતેર સાધકોએ લાભ લીધો. જેમાં છ વર્ષની ઉંમરના સૌથી નાનાં સાધક ઉમાબેન લાડ હતાં. પનામાના સ્થાનિક સાધકો અને બાળકો, યુવાનોએ પણ મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપી. પૂ. શ્રી માનાં દર્શન અને સાન્નિધ્યનો લાભ પ્રાપ્ત કર્યો.

સત્સંગયાત્રાનું આયોજન પનામાના હિન્દુ ટેમ્પલના ગાંધી-હોલમાં રાખવામાં આવ્યું હતું. લગભગ સો ફૂટ લાંબો અને સાઠ ફૂટ પહોળા વિશાળ હોલમાં પ્રવેશવા માટે બે પ્રવેશદ્વારો છે. ઊંચાઈ ઉપર આવેલા હોલના પ્રાંગણમાંથી પનામા શહેર જોઈ શકાય છે. એક પ્રવેશદ્વાર જનસમુદાય માટે છે અને બીજું પ્રવેશદ્વાર પૂ. શ્રી મા માટે રાખવામાં આવેલ છે. હોલમાં પ્રવેશદ્વાર પાસે જ રંગોળી પૂરવામાં આવી છે અને આજુબાજુ દીવડાઓ મૂકવામાં આવ્યા છે. પૂ. શ્રી માના આગમનના સ્ટેજ પરની બેઠક સુધીના પગરસ્તે સુંદર લાલવસ્ત્ર પાથરવામાં આવેલ છે, વસ્ત્ર ઉપર પુષ્પોની પાંદડીઓ પૂ. શ્રી માના ચરણ-સ્પર્શ માટે અધીરી થતી દેખાય છે અને બંને બાજુ પુષ્પના સ્તંભોથી માર્ગ આકર્ષક અને નયનરમ્ય બનાવાયો છે. પૂ. શ્રી માનું આસન ‘હીંચકા’નું છે, સાથે જ પૂ. શ્રી માની જમણીબાજુ પ્રભુનું આસન છે, જ્યાં પૂ. શ્રી મા હૈયાના હીંચકા ઉપર

પ્રભુને વિરાજમાન કરે છે. સ્ટેજને સફેદ ચાદરોથી મઢી લેવાયું છે, પુષ્પોનાં કુંડા અને ઝળહળતી દીપમાળા અનેરી શોભા આપી રહી છે. સ્ટેજની મધ્યમાં લગભગ નવફૂટ પહોળું અને અગિયાર ફૂટ ઊંચું બેનર છે જેમાં પૂ. શ્રી અને પૂ. શ્રી માનાં સ્વરૂપ તથા હિમાલયના પવિત્ર પર્વતોનું દર્શન થાય છે.

સ્ટેજ પરનું બેનર જાણે પૂ. શ્રી માનો સંદેશો આપતું જણાય છે—તેનું લખાણ આ પ્રમાણે છે.

(સત્સંગયાત્રા—પનામા—ઓગસ્ટ ૨૦૦૫)

“પ્રભુનાં દ્વાર ઉઘાડવાની આ શિબિર છે.”

બારણા ઉઘાડવાની શક્તિ માંગવી પડે, પ્રભુ પોકાર સાંભળે તો કોઈકવાર દયાનું દ્વાર ઉઘાડી નાંખે તો પરમશાંતિ મળે. દ્વાર ઉઘાડવા માટે પવિત્ર વિચાર, પવિત્ર આહાર, પવિત્ર વિહાર જોઈએ.

“વરદહસ્ત પ્રભુ તમારો સદાય રહેજો જીવન સહારો.”

પૂ. શ્રી માના સ્ટેજની સામે દિવાલને ફરતી ખુરશીઓ મૂકવામાં આવી છે અને વચ્ચેના ભાગમાં પાથરણાં પાથરી ઉપર સફેદ ચાદર પાથરી છે જેમાં સૌ સાધક ભાઈબેનો કાર્યક્રમ દરમ્યાન આસન ગ્રહણ કરે છે. સમગ્ર હોલ એરકંડીશન છે. પનામાના વાતાવરણના ઉષ્ણતામાન માટે તે જરૂરી છે. સમગ્ર પ્રાર્થના હોલને આધ્યાત્મિક સૂત્રોથી અને પૂ. શ્રી મા—પ્રભુની રંગબેરંગી ધજાઓથી સુંદર રીતે સજાવવામાં આવ્યો છે. અને સુંદર, નયનરમ્ય, પવિત્ર વાતાવરણ નિર્માણ કરાવ્યું છે. આવો આપણે વાંચીએ એ વચનામૃતો—

● પૂ. શ્રીનાં વચનામૃતો—

● માયાને તરવાનો ઉપાય : ભગવાનના થઈ જાઓ.

- સંત અને શાસ્ત્રની સહાયથી આગળ વધીએ.
- પ્રભુને સોંપ બધી તારી ચિંતા, તું જા એને શરણે રે,
એની માંગ કૃપા દિનરાત, આનંદ મહા મળશે રે!
- માણસ પોતાનો મિત્ર બની શકે છે, પોતાનો સુધાર
પોતાના હાથમાં છે.
- આ દિવસો પણ ચાલ્યા જશે.
- ભગવાનમાં આસક્ત બનો.
- શ્રીમદ્ શંકરાચાર્યના અમૃત વચનો—
- શ્રીમાન કોણ? સંપૂર્ણ સંતોષી.
- ઉત્તમ તીર્થ કયું? પોતાનું નિર્મળ મન.
- શ્રવણ કરવા યોગ્ય શું? ગુરુવાક્ય અને વેદવાક્ય.
- સર્વશ્રેષ્ઠ ભૂષણ કયું? ચરિત્ર.
- અંતકાળ ઉપર આધાર રાખવાનું છોડી દો.
- સજ્જનો માટે મૃત્યુ શું? પોતાની અપકીર્તિ.
- જીવતાં છતાં મૃત કોણ? પ્રયત્ન નહીં કરનાર નિર-
ઉદમી.

ઉપરના વચનામૃતો જાણે સર્વશાસ્ત્રો અને સર્વગ્રંથોનો અર્ક છે. આધ્યાત્મિક જીવન માટે તે કેટલાં બધાં ઉપયોગી છે? અને અનિવાર્ય પણ છે! સાચે જ મહાપુરુષોએ પોતાના જીવન-સંદેશનો અર્ક અહીં ધરી દીધો છે. વાંચન, મનન અને આચરણથી જીવનશુદ્ધિ થાય અને જીવનમાં આધ્યાત્મિકતા આવે.

દૈનિક કાર્યક્રમની વિશિષ્ટતા એ હતી કે સવારે સૌ નિયમિત વહેલાં ઊઠે, આળસ ખંખેરી સ્નાનાદિથી પરવારી પ્રભાત વંદના અને પ્રણામ માટે આવે. પૂ. શ્રી મા પ્રણામ, ધ્યાન અને

પૂ. શ્રીની અમૃતવાણી માટે ખૂબ જ આગ્રહી રહ્યાં. પૂ. શ્રી મા જણાવે છે કે પ્રણામ નિયમિત કરવા જોઈએ, તે માટે આખા દિવસમાં સમય ફાળવવો જોઈએ, ઓછામાં ઓછા પાંચ પ્રણામ દરરોજ કરવા. પ્રણામ કરવા પ્રભુ પાસે શક્તિ માંગવી અને પ્રણામના પુષ્પ દરરોજ પ્રભુને ચઢાવવા. પૂ. શ્રી માએ ઘણીવાર એક હજાર પ્રણામ એક જ દિવસમાં કર્યાં છે. નિર્જળાનો ઉપવાસનો દિવસ પણ તે માટે અપવાદરૂપ નથી. પ્રણામ, પૂ. શ્રી માની દૃષ્ટિએ પ્રભુ પાસે પહોંચવાનો પાસપોર્ટ છે. કાર્યક્રમની નિયમિતતા, શિસ્ત અને ચોકસાઈ સૌને સ્પર્શે તેવાં હતાં.

● પાંચ દિવસની પનામાની આધ્યાત્મિક યાત્રાનું પંચામૃત.

- પૂ. શ્રીની અમૃતવાણીનો અમીરસ અને ઉપદેશોનો અલભ્ય લાભ.
- પૂ. શ્રી માનું અલૌકિક નિત્ય દર્શન અને દિવ્ય સાન્નિધ્ય.
- પૂ. શ્રી માના સ્મિત અને હાસ્યનો રસાસ્વાદ.
- પૂ. શ્રી માની ઉપસ્થિતિથી વ્યાપેલા દિવ્ય પરમાણુની અનુભૂતિ તથા શક્તિસંચાર.
- પૂ. શ્રી માની સ્લેટપર લખાએલી અમૃતવાણીનું આચમન.
- પૂ. શ્રી માના સ્લેટ ઉપર કંડારાએલા ઉદ્બોધનો અને આધ્યાત્મિક માર્ગદર્શનના સંદેશાઓનું વાંચન.
- પૂ. શ્રી માની વીડિયો તથા ડીવીડી પરના ભજનોની રસલહાણ.
- પૂ. શ્રી માની કલાત્મકતા, આયોજન શક્તિ અને સંયોજન શક્તિનો અનુપમ અનુભવ.
- શિસ્ત, સંયમ, નિયમપાલન, નિયમિતતા અને સુઘડતાને

રોજિંદા જીવનમાં વણી લેવાની જીવંત પાઠશાળા.

- પરસ્પર પ્રેમભાવથી વર્તવાનો સુઅવસર.
- આદર્શ ગૃહજીવન સાથે આધ્યાત્મિકતા વિકસાવવાનો અને પ્રભુપંથે પ્રયાણ કરવાનું માર્ગદર્શન.
- વ્યસનો, આળસ અને વિલંબનો સંપૂર્ણ દેશવટો.
- “પોતે જ પોતાના ચોકીદાર બનો,”—પોતાના વિકાસ માટેની અમૂલ્ય ગુરુમંત્રની દીક્ષા.
- બાળકો, યુવાનો અને વડીલોને પરસ્પર આધ્યાત્મિક વિચારોની આલોચના કરવાની સુંદર તક.
- જીવનમાં નવી આશા, પ્રેરણા તથા ઉમંગની પ્રાપ્તિ.
- યજમાનવૃત્તિ કેળવવા અને વિકસાવવાની સમજ.
- જીવનની ક્ષણભંગુરતા અને વિનાશકતાને સમજવાની સાચી સમજ.

શ્રી યોગેશ્વર કૃપા

❁ સંદીપ વેલ્ડીંગ વર્ક્સ ❁

શ્રીલ, દરવાજા, તેમ જ મેઈન ગેટના સ્પેશ્યાલીસ્ટ

તેમ જ

દરેક જાતનું રીપેરીંગ કામ કરનાર.

મોદી બંગલા, ઉમરા જકાત નાકા પાસે, સુરત-૩૯૫૦૦૭

ફોન : (૦૨૬૧) ૨૨૫૪૯૮૨, ૨૨૫૮૮૦૪

પનામાની સત્સંગયાત્રામાં

“પૂ. શ્રી માની સ્લેટ”

શ્રી સુરેશભાઈ શાહ ટોરન્ટો

પૂ. શ્રી માને નવવર્ષથી મૌન છે. પૂ. શ્રી માની સાધનાનો જાણે તે અતિમહત્વનો ભાગ છે. સાધનાનું જાણે એક અવિભાજ્ય અંગ છે. પૂ. શ્રી માના મૌન જેટલી જ પૂ. શ્રી માની સ્લેટ પ્રશસ્તિ પામી છે.

પૂ. શ્રી માના પ્રત્યુત્તરો, સંબોધનો, ઉપદેશો, શીખામણોને સ્લેટના માધ્યમદ્વારા જનસમુદાય સુધી લઈ જાય છે અને તેને વાચા આપે છે. મૌનને ભાષામાં, વાણીમાં પ્રવાહિત કરે છે. પ્રસારિત કરે છે. આ સ્લેટદ્વારા પૂ. શ્રી મા વાણીથી જેટલું કાર્ય કરી શકે તે સઘળું કાર્ય અસરકારક રીતે થતું જણાય છે.

પનામાની આધ્યાત્મિક યાત્રામાં પણ પૂ. શ્રી માએ એ સ્લેટનો મુક્તપણે ઉપયોગ કર્યો છે. પ્રસંગોની માહિતી, કાર્ય-ક્રમની રૂપરેખા, વક્તવ્ય માટેના ઉદ્દગારો, કાર્યક્રમનું આયોજન અને કાર્યક્રમ અંગેની સૂચનાઓ, નિયમ પાલન, શિસ્તનો આગ્રહ અને પ્રશ્નોત્તરી પણ આ જ સ્લેટના માધ્યમથી થયાં છે.

ભગવાન શ્રી કૃષ્ણની વાંસળીની જેમ તે વાગે છે, સૌને તે સંભળાય છે, સૌ તે માટે અધીરા બને છે અને સૌ તે સાંભળીને સંતોષ અને આનંદ અનુભવે છે. પૂ. શ્રી માનો અહર્નિશ સ્પર્શ પામતી સ્લેટ પૂ. શ્રી માની શ્રેષ્ઠ સખી છે. દેશ, વિદેશમાં પૂ. શ્રી મા સાથે વિચરણ કરે છે અને પૂ. શ્રી માનું મૂંગા રહી સર્વોત્તમ કાર્ય કરે છે.

આધ્યાત્મિક યાત્રામાં થએલા સ્લેટના લેખનનો અંશતઃ રસાસ્વાદ માણીએ—

● રોજિંદી નોંધ દરરોજ લખો, તે તમને તમારા રોજિંદા જીવનનો ખ્યાલ આપશે. જીવનશુદ્ધિની આ શરૂઆત છે. પોતાની જાતને વાંચવાથી જીવનનાં દૂષણો ઓછાં થશે.

સત્સંગયાત્રાના શુભારંભે પ્રણાલિકાગત થએલા સંબોધનોનો પૂ. શ્રી માનો પ્રતિભાવ—

પૂ. શ્રી મા સૌ વક્તાઓનો આભાર અને પ્રણામ કરી સ્વીકારે છે દરેક વક્તવ્યની લાક્ષણિકતાનો ઉલ્લેખ કરી જણાવે છે કે,

● શ્રી વસંતભાઈ ક્યાંય ગયા નથી, તેમની ઈચ્છા આજે પૂર્ણ થાય છે. દરેક પિતા પુત્રમાં જીવે છે તેમ શ્રી વસંતભાઈ, દિવ્યેશમાં જીવી આપણા સૌની સાથે જ છે. આજનો મંગલ પ્રારંભ શ્રી વસંતભાઈના સ્મરણથી કરીએ.

પ્રશ્નોત્તરી—(ઓગસ્ટ—૧ સોમવાર, બીજી બેઠક)

પ્રશ્ન : ઈષ્ટદેવની સ્તુતિ કરીએ છીએ અને આરતી કરીએ તે બેમાં શું ફેર છે?

ઉત્તર : સ્તુતિમાં પ્રશંસા છે, આરતીમાં પ્રશંસા વત્તા માંગણી છે. બંનેથી પ્રભુની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.

પ્રશ્ન : પૂ. શ્રી મા આપ જણાવો છો કે યોગેશ્વર લીલામૃત પ્રભુ પોતે જ લખાવે છે. તો તે પ્રેરણાથી લખાવે છે કે પ્રત્યક્ષ પ્રકટીને લખાવે છે?

ઉત્તર : કલમ પર બીરાજીને, હાથની આંગળીમાં તેની શક્તિ કામ કરે છે, જેમાં આપણે કંઈ જ વિચારવું ના પડે, સહજ રીતે કલમ ચાલ્યા કરે, જેમ હવા જોઈ શકાતી નથી પણ અનુભવી શકાય છે, તેવી જ રીતે.

પ્રશ્ન : પૂ. માને મૌન હોવા છતાં બધાને પૂ. માને પ્રણામ કરવાનું મન કેમ થાય? અજાણ્યા પણ પૂ. માને પ્રણામ કેમ કરે છે?

ઉત્તર : વધુ તાપ પડે ત્યારે વૃક્ષો નીચે છાંયડો માણવા બધા દોડી જાય છે, એરકંડીશન પાસે સૌ સામેથી આવે! બાળક જેમ પોતાની માતા પાસે પહોંચી જાય છે તેવી જ રીતે પાત્રોના હૃદયમાં ઝંકૃતિ જાગે.

(ઓગસ્ટ—૨ મંગળવાર, બીજી બેઠક)

પૂ. શ્રી મા માટે દરેક કાર્યક્રમમાં શિસ્ત અતિ અગત્યની છે તેને અનુલક્ષીને પૂ. શ્રી મા સત્સંગમાં સૌએ કેવી રીતે બેસવું તે વિષે જણાવે છે કે—

પલાંઠી વાળીને જેઓ બેસી ના શકતા હોય તે ખુરશીમાં બેસી શકે છે. સ્મશાનમાં ભારેખમ થઈને બેસીએ તેમ સત્સંગમાં ના બેસાય. સત્સંગનો નિયમ છે કે શિસ્તબદ્ધ બેસો. તમે બધા નીચે બેસવા ટેવાએલા નથી માટે હોલમાં ખુરશીઓ મૂકી છે તો શરમાયા વગર ખુરશીપર બેસી શકાય.

પ્રશ્નોત્તરી :

પ્રશ્ન : હું કરું, હું કરું એ જ અજ્ઞાનતા! મટાડવા શું કરવું જોઈએ.

ઉત્તર : તું કરે, તું કરે એમ સમજવા માંડો. બાળપણથી જ ટેવ પાડવામાં આવે છે કે આ મારું રમકડું છે, આ મારી માતા છે, આ મારી બેન છે, આ મારી વસ્તુ છે. મમત્વની જાળનો વિસ્તાર થતો જાય છે તેમ અહંકાર વધતો જાય છે. આ મારું છે, હું કરી શકું તેમ છું, મને આવડે છે. શ્વાસની સ્વીચ બંધ થઈ જશે ત્યારે તું શું કરી શકીશ? પ્રભુની કૃપાથી જ થઈ શકે છે, પ્રભુની શક્તિ અને આશીર્વાદથી જ થઈ શકે છે.

પ્રશ્ન : ધ્યાનમાં બીજાં દૃશ્યો અને ચિત્રો આવે છે, મા— પ્રભુનું સ્વરૂપ લાંબુ ટકતું નથી, કારણ?

ઉત્તર : નેત્રો સમક્ષ પ્રભુના મનગમતા સ્વરૂપને ઉઘાડી આંખે જોવાની ટેવ પાડો; પ્રાર્થના કરો. પ્રભુની આંખ સામે રાખો, પ્રાર્થના કરો કે મારાં નેત્રો તમારા જેવાં કરી દો મારી આંખ તમારા નેત્રો જ જોઈ શકે તેવી શક્તિ આપો. પછી શ્રીકૃષ્ણનું વદન આંખ સામે રાખો અને કહો મને પણ તમારા જેવી મીઠી વાણી આપો. તમારા ગુણ ગાવાની શક્તિ આપો. પ્રભુના હાથને જુઓ અને કહો તમારા હાથથી ભક્તોના અનેક સારાં કામ થયાં છે મને પણ શક્તિ આપો જેથી સારા કામ કરી શકું.

પ્રશ્ન : પૂ. મા તમે રાત્રે કેટલા કલાક ઊંઘો છો? અને તે માટે શું કરવું જોઈએ?

ઉત્તર : જેનો જેવો પ્રભુપ્રત્યે પ્રેમ, તેવી તેની ઊંઘ ઉડે. આપણા સ્વજનને કેન્સર થયું હોય અથવા પ્રિય વ્યક્તિનું અવસાન થાય તો ઊંઘ કેવી ઊડી જાય છે! તમારા ઉપર કોર્ટમાં કેસ થયો હોય તો ઊંઘ ઊડી જાય છે. ઊંઘ ઊડવાના અનેક કારણો છે. જેને સાચે જ પ્રભુદર્શનની લગની લાગી જાય તેની ઊંઘ હરામ થઈ જાય. વિરહ જાગી જતાં રાતના સમયનો ઉપયોગ કરીને પણ તે પ્રભુનું સ્મરણ કરી લે છે. ધીરે ધીરે પ્રેમ પ્રબળ બને અને પરાકાષ્ટાએ પહોંચતાં ઊંઘ ઊડે છે. આજે ને આજે ઊંઘ ના ઊડે.

(ઓગસ્ટ—૩ બુધવાર, બીજી બેઠક)

પ્રશ્ન : જીવન પવિત્ર ના હોય તો મંત્ર જપ કે ધ્યાનથી ફાયદો થાય? આધ્યાત્મિક માર્ગે આગળ વધી શકાય?

ઉત્તર : જપ ને પ્રાર્થના કરતાં કરતાં કોઈ દિવસ જાગી જવાશે ત્યારે પવિત્રતા આવશે. તમે સારા બનવા પ્રયત્ન કરવા માંડો તેથી જે ખરાબ વસ્તુ છે તે વિદાય થઈ જશે. તમે એક પુસ્તકમાં વાંચો કે મીટ ના ખવાય તો તમે એ વાક્ય વાંચીને કોઈ દિવસ જાગશો કે આજથી મીટ નથી ખાવું. આપણામાં ખામી હોય તોપણ જપ—પ્રાર્થના કરતા રહેવું. એવું ના માનવું કે જપ—પ્રાર્થના પાપી માણસના નકામા જાય છે. દરેક વ્યક્તિમાં કંઈક સારું હોય જ છે તે જોવાની ટેવ પાડો. સુદર્શન જ કરો. કુદર્શન છોડો.

પ્રશ્ન : આપણા મૃત્યુ પછી આપણા આત્માનું શું થાય છે?

ઉત્તર : ગીતામાં કહ્યું છે તેમ જીવ પોતાના સંસ્કારો લઈને આગળની યાત્રા કરે છે. શરીર છોડી દે પણ અંદર રહેલો જીવાત્મા આગળ યાત્રા કરે છે પણ આપણને દેખાતો નથી. કેટલીકવાર કોઈને તે દેખાય છે? કરેલા કર્મ પ્રમાણે આત્મા તે ફળો ભોગવવા જાય છે. ફળો ભોગવાઈ જતાં તે આગળ યાત્રા કરે છે. ગરુડપુરાણ અને શિવપુરાણમાં તેનું વર્ણન છે.

પ્રશ્ન : સ્વર્ગ અને નર્ક જેવી કોઈ વસ્તુ છે ખરી?

ઉત્તર : અહીં જ છે. આ હોલમાં સત્સંગ છે ત્યાં સ્વર્ગ છે. વ્યભિચાર છે ત્યાં નર્ક છે. જ્યાં સારા માણસો છે, સારા વિચારો છે, સારા કાર્યો છે ત્યાં સ્વર્ગ છે. જ્યાં સમાજના અનિષ્ટો છે ત્યાં નર્ક છે. આપણે એમ જ માનવું કે સ્વર્ગ સારા વિચારો અને કાર્યોમાં છે, માટે હું જ સ્વર્ગનું સર્જન કરું. શાસ્ત્રોમાં તેનું વર્ણન છે. પણ આપણે તો ધરતી ઉપર જ સ્વર્ગ રચવું.

પ્રશ્ન : ભગવાનને પામવા માટે કોઈ એક વ્યક્તિએ અઘરી સાધના કરવી પડે?

ઉત્તર : પ્રભુને મેળવવા પરિશ્રમ કરવો જ પડે. જેમ ક્ષુધાને તૃપ્ત કરવા ખોરાક જરૂરી છે તેમ. પનામા જવા માટે કેવળ વાતો ના ચાલે. ટિકિટ લઈ, સમય ફાળવી પનામા જવું પડે તેમ. પ્રભુના દર્શન માટે સાધના અનિવાર્ય છે.

તા. ૪ ઓગસ્ટ, ગુરુવાર

પૂ. શ્રી મા લખી જણાવે છે કે દરરોજ ઓછામાં ઓછા પાંચ કે અગિઆર પ્રણામ કરવા. સવારે સમય ના મળે તો રાત્રે સૂતા પહેલાં, પણ નિયમ પાળો.

પ્રણામ જ પૂજા બની જશે, પ્રણામ જ સર્વદુઃખની દવા બની જશે. પ્રભુને પ્રણામ કરીને જ ઘરની બહાર ધંધા કે નોકરી માટે નીકળો. પ્રણામ કરતાં કરતાં પ્રભુ પાસે એ પણ માંગી લેવું કે હે! પ્રભુ—મારા સાસુને મારી પાકી બેનપણી બનાવી દેજો, જેથી ઘરમાં રોજ શાંતિ રહે. પ્રભુ તો સૌનું સાંભળે, એમ તમારું પણ સાંભળશે.

પૂ. શ્રી મા, પુત્રને માતાની કાળજી રાખવા, સેવા કરવા તથા માતાનું મન ના દુભાય તે માટે તથા પુત્રીઓને સારી રીતે પુત્રવધૂની ફરજો બજાવવા તથા સાસુને માતા તરીકે માન આપવા જણાવે છે.

સત્સંગની બેઠક પછી પૂ. શ્રી મા સ્લેટ ઉપર લખે છે કે ગઈકાલે પૂ. શ્રી માને અગરબત્તીના બોક્ષ જેવું પેકેટ મળ્યું. પૂ. શ્રી માએ અગરબત્તી સમજીને ઊઘાડ્યું તો અંદરથી સુંદર કાંડા ઘડિયાળ નીકળ્યું. પૂ. શ્રી મા જણાવે છે કે ઘડિયાળ સુંદર છે પણ અમારાથી તે ના લેવાય. જેમનું હોય તે પૂ. શ્રી માની પ્રસાદી ગણી પાછું લઈ જાય. પૂ. શ્રી માની અપરિગ્રહતા અજોડ છે. જાણે પૂ. શ્રી મા સંકેત કરે છે કે, પ્રભુ અમને સૌ આપી રહે છે, જેના ચરણે જીવન ધર્યું છે તે જ અમારી

સર્વસંભાળ રાખે છે અને બધી જ જવાબદારી પૂર્ણ કરે છે.

તા. ૫ ઓગસ્ટ, શુક્રવાર

પનામા સત્સંગ યાત્રાની પૂર્ણાહુતિ પ્રસંગે પૂ. શ્રી મા જમાવે છે કે, આપણે આંગણે કેનેડા અને અમેરિકાથી લગભગ સીતેર ભાઈબેનો આવ્યાં છે. આપણા આ કાર્યક્રમમાં સૌ પધાર્યા તો દિવ્યેશ, બીનાને (વસંતભાઈના પુત્ર અને પુત્રવધૂ) પણ એવી હોંશ છે કે તેમને સૌને પનામાની નાનકડી સ્મૃતિ પ્રસાદમાં આપીએ. પૂ. શ્રી મા આ શુભકાર્ય દિવ્યેશભાઈના સુપુત્ર અને સુપુત્રી પાસે કરાવે છે. બંને પ્રણામ કરી વિદેશથી આવેલા સાધકોને “પનામા—૨૦૦૫” અંકિત કરેલું વહાણ આપે છે.

પૂ. શ્રી મા ભોજનની સેવા આપવા બદલ સૌનો આભાર માને છે. વ્યવસ્થા કરનાર સાત ભાઈઓને પણ પૂ. શ્રી મા પ્રસાદ આપે છે. શ્રી રામકબીર સમાજના સભ્યોને પણ પ્રભુના આશીર્વાદ સાથે ભેટ આપે છે.

પૂ. શ્રી મા હોલમાં, પનામા, કેનેડા, અમેરિકા અને ભારતના રાષ્ટ્રગીતો ગવડાવે છે. પૂ. શ્રી માનો દરેક રાષ્ટ્ર માટેના પ્રેમનો સૌ અનુભવ કરે છે.

પૂ. શ્રી મા સોસાયટીનો આ ગાંધીહોલ નજીવા ભાડાથી આપવાનો ઉલ્લેખ કરે છે અને હોલના વિકાસ માટે પ્રાર્થના કરે છે અને એક હજાર ડોલર ટ્રસ્ટીમંડળને શ્રી હરિના નામથી ભેટ આપે છે. વડલાની શીતળ છાંય બનેલા આ હોલને લીધે જ કાર્યક્રમ સફળ થયાનો સંતોષ અનુભવે છે. પૂ. શ્રી મા મંત્રગાન સાથે આજની બેઠકની પૂર્ણાહુતિ કરે છે. સૌના પ્રણામ સ્વીકારે છે અને સમગ્ર કાર્યક્રમ નિર્વિઘ્ને સંપૂર્ણ થવા બદલ પ્રભુનો આભાર માને છે.

પૂ. મા પનામા પધાર્યા—સત્સંગયાત્રા થઈ

મારી પ્રાર્થના ફળી

શ્રી ગુલાબબેન વી. ભક્ત, પનામા

અમારા આ નાનકડા દેશમાં પૂ. મા તથા સાધકો પધાર્યા તેથી અમને સૌને ખૂબ ખૂબ આનંદ છે. આજે ભૂતકાળની થોડી વાત યાદ આવે છે.

મારા બા—બાપુજીના પત્રો આવતા. જેમાં મા—પ્રભુની જ ગુણગાન ભરેલો સત્સંગ હોય. અમને પૂ. શ્રીનું સ્વરૂપ અને ‘અધ્યાત્મ’ માસિકના જૂના અંકો મોકલ્યા. પૂ. શ્રી પાસે મંત્રદીક્ષા લેવાની પ્રેરણા થઈ. પૂ. શ્રીને પત્ર લખ્યો. પૂ. શ્રી મંત્ર ન આપે ત્યાં સુધી ફળ દૂધ પર રહેવાનો સંકલ્પ કર્યો. બે માસ સુધી પત્રનો જવાબ આવ્યો નહિ. ત્યારબાદ પૂ. માનો પત્ર આવ્યો. ખૂબ આનંદ થયો.

મારા બા—બાપુજી પનામા આવ્યાં. પૂ. શ્રીની ઓડિયો કેસેટ લાવ્યા. પૂ. શ્રીની અમૃતવાણીનું શ્રવણ કર્યું. ખૂબ આનંદ થયો. એક સંકલ્પ થયો. કે પૂ. મા—પ્રભુનાં દર્શન ન થાય ત્યાંસુધી એક ટંક ભોજન કરવું. પૂ. મા—પ્રભુ ન્યૂ જર્સીમાં હતાં. પૂ. શ્રી સાથે ફોન પર અર્ધો કલાક વાત થઈ અને પૂ. શ્રીએ કહ્યું કે અર્ધો કલાક વાતો થઈ અને વાણી સાંભળી એટલે અર્ધા દર્શન થઈ ગયાં. એટલે હવે જમી શકો છો.

પૂ. મા—પ્રભુ લોસએંજલિસ પધારેલાં ત્યારે કરોડરજજીની બીમારીથી પીડાતા શ્રી વસંતભાઈ (અમારા પતિ)ને ફોન પર પૂ. શ્રીએ આશીર્વાદ આપતાં કહ્યું કે કરોડરજજીનું ઓપરેશન સફળ થશે ને સાચે જ આશીર્વાદ ફળ્યા.

૧૯૮૨ માં અમારો મોટો દીકરો કારના ગંભીર અકસ્માત—માં પ્રભુના દ્વારે ગયો. ત્યારે પૂ. માનો આશ્વાસન પત્ર સૌના પહેલાં આવ્યો અને પૂ. માની અસીમ કૃપાથી ઘણી શાંતિ મળી. અમે ૭ વર્ષના દિવ્યેશને લઈને ભારત ગયાં. પૂ. માનાં બા ભીખીબાનું શરીર શાંત થયું. કર્પૂરવનમાં પૂ. મા અને પ્રભુ પધાર્યા. અમને દર્શનનો લાભ મળ્યો. અમે પૂ. શ્રીને પનામા પધારવાનું આમંત્રણ આપ્યું. પૂ. શ્રીએ કહ્યું ‘પ્રભુની ઈચ્છા હશે તો જરૂર આવીશું.’

અમારા મોટા પુત્રના મૃત્યુનું દુઃખ તો હતું પરંતુ પ્રભુના એક જ વાક્ય ‘૨૨ વર્ષ પહેલાં તમે ઓળખતા હતા’થી સુખ શાંતિ મળી. એ વાક્યનું મનન હજી પણ ઘણી વખત કરું છું.

શ્રી વસંતભાઈનું શરીર છૂટી જવાથી હાલ અમારું જીવન જે રીતે જીવાય છે એમાં મા—પ્રભુની અસીમ કૃપા છે.

૧૯૮૮ માં પૂ. મા અમેરિકા—કેનેડાની યાત્રા પૂર્ણ કરી ભારત પધાર્યા. પૂ. મા કપૂરા પધાર્યાવિના રૂપવાડા પૂ. શ્રીના ૧૫ મી ઓગસ્ટે પ્રાકટ્ય દિવસની ઉજવણી માટે ગયાં. તે દિવસથી નિયમ લીધો કે પૂ. મા પનામા પધારશે તે દિવસે અમ્મ લઈશ અને ત્યાંસુધી ફળ દૂધ ઉપર રહીશ. પૂ. માએ પ્રાર્થના સાંભળી ને ૧૯૮૯ માં પનામા પધાર્યા. અમારું ઘર નાનું છતાં પૂ. મા કહે ‘કંઈ ચિંતા કરવાની જરૂર નથી હું તો તમારા ચૂલા ઉપર સૂઈ રહીશ.’ બીજી વખત ૧૯૯૨ માં પૂ. માએ પનામા ૧૩ દિવસ રહીને સત્સંગનો લાભ આપ્યો. ત્રીજી વખત ૨૦૦૦ માં પણ પધાર્યા અને સત્સંગની પ્રવૃત્તિઓને પૂ. માએ આધ્યાત્મિક બળ આપ્યું.

પૂ. મા ૨૦૦૫ માં ઘણું ઘણું કષ્ટ સહન કરીને આ

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૫

૩૭

પનામાના ભક્તોને માટે પધાર્યા છે તો એમનો જેટલો આભાર માનીએ તેટલો ઓછો છે. આ સત્સંગયાત્રા થઈ તો એવું લાગ્યું કે શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુના સાન્નિધ્યમાં રાજસૂય યજ્ઞ થયો. સાધકો પણ પધાર્યા તે માટે ખૂબ ખૂબ આભાર. પનામાના બાળકોની પ્રાર્થના છે કે હવે પ્યારા મા—પ્રભુ અમેરિકા આવે ત્યારે પનામા પધાર્યા વિના ભારત જશે નહિ.

★ ★ ★

પનામા સત્સંગયાત્રા—ઓગસ્ટ ૨૦૦૫

જગુભાઈ મિસ્ત્રી, ટોરન્ટો

મહાન આત્માઓના આ પૃથ્વી પર વિવિધ સ્થળોના વિચરણ પાછળ દૈવી સંકેત અને હેતુ હોય છે. એ ગહન લીલા સહજ માનવ સ્વભાવ કળી શકવા શક્તિમાન નથી. ઓગસ્ટ ૨૦૦૫ માં પનામા દેશની ધરતી પર પૂ. માનું ચોથી વારનું આગમન થયું. કેનેડા અને અમેરિકાથી ૬૦ સાધક ભાઈ બહેનો પણ આવ્યાં અને પૂ. માની અસીમ કૃપાથી એક સત્સંગ યાત્રાનું સહજ રીતે આયોજન થઈ ગયું.

પનામાની ધરતી પર પૂ. માના આગમનથી સત્સંગ યાત્રાનું આયોજન થયું. શ્રી વસંતભાઈની ઈચ્છા પૂરી થઈ. પનામાને આંગણે પાંચ દિવસનો એક અનેરો પ્રસંગ યોજાયો. સૌ સાધકોએ પૂ. માનું સાન્નિધ્ય અને કૃપાદષ્ટિ મેળવી. પનામાની જનતાને પૂ. યોગેશ્વરપ્રભુજી અને પૂ. માના આધ્યાત્મિક જીવન અને કાર્યોનો વધુ પરિચય થયો. પૂ. માએ બાળકોને અને સાધકોને માર્ગદર્શન આપી સન્માર્ગ ચીંધ્યો. તેમના ભક્તિભાવમાં અભિવૃદ્ધિ કરી, જાગૃત કર્યા. પનામાનાં બાળકો પૂ. માના પ્રેમથી ભીજ્યા. પૂ. માની કૃપાદષ્ટિથી ધન્ય થયાં.

૩૮

અધ્યાત્મ

માનવ જીવનને નવો રાહ મળ્યો. પનામાની પૂ. માની પ્રથમ યાત્રા દરમ્યાન જે બીજ રોપાએલું તે પછીની યાત્રાઓના પરિણામે એક સુંદર વૃક્ષ ઊગી રહ્યું છે એવું લાગ્યું.

★ ★ ★

પૂ. માની સંનિધિમાં પનામાની સત્સંગયાત્રા

હંસાબેન લાડ, ટોરન્ટો

પનામા સત્સંગયાત્રાની સફળતા એટલે મા—પ્રભુની અસીમ કૃપા અને શ્રી ગુલાબબેનના તથા પનામાની સાધક બહેનોના પ્રેમભર્યા નિયમો, વ્રતો પ્રણામ, પ્રાર્થનાઓ. આ બધું પૂ. માને અને માના ભક્તોને જાણે એક વાવાઝોડાની જેમ પ્રેમપૂર્વક પનામાની સત્સંગયાત્રામાં ખેંચી ગયું. ગુલાબબેન, દિવ્યેશભાઈ, બીનાબેન તથા સૌ પનામાના પ્રેમી સત્સંગી ભાઈ—બહેનોએ ઉત્તમ સુવિધાઓ પૂરી પાડી. રસોડાની જવાબદારી રમીલાબેન અને નટુભાઈએ ઊઠાવી. પૂ. માએ સ્લેટ પર પ્રશ્નોના જવાબો આપ્યા અને સાધકોના જીવનનો સાચો રાહ કંડાર્યો.

પૂ. ના સાન્નિધ્યમાં કેનેડાના ૨૫ અને અમેરિકાના ૩૭ સાધક ભાઈબહેનોએ પનામાના ૫૦૦ થી ૬૦૦ જેટલા સાધકો સાથે સત્સંગનો લાભ લીધો. હરેકૃષ્ણ મંદિર અને બહાય ટેમ્પલના દર્શન કર્યાં. જીવનમાં પ્રાણ પૂરનારા પૂ. શ્રીના—પૂ. માનાં જીવન અને સંદેશને વણી લેતાં નાટકો ભજવાયાં. બાળકોને મીટ, કોક અને વ્યસનોમાંથી મુક્ત કર્યાં અને વધુ સાત્ત્વિક જીવન જીવવાની પ્રેરણા મળી.

★ ★ ★

પનામા સત્સંગયાત્રા

શ્રી ગુલાબબેન મેઝીસ

પૂ. મા—પ્રભુની કૃપાથી સંજોગો અનુકૂળ થયા ને પનામાની સત્સંગયાત્રા કરી શક્યાં. પૂ. માના દર્શનનું પરમસુખ મળ્યું અને પરમાનંદ માણ્યો. ભગવાન શ્રી રામ ચૌદવર્ષના વનવાસ પછી અયોધ્યા આવે ને સ્વાગત થાય તેવા ભાવ ને તૈયારીથી આધ્યાત્મિક જગતના સર્વોચ્ચ શિખરો સર કરનારાં અને લોકકલ્યાણ કરવા માટે વિચરણ કરનારાં પૂ. માનું સ્વાગત થયું. રીકાર્ડો જેવો સ્પેનિસ ભાષા બોલનારો એક નાગરિક મૌન ધારણ કરીને વિચરણ કરનારાં માનું દર્શન કરીને જીવનની ધન્યતા અનુભવે છે. પનામાના મંદિરોમાં પૂ. માનું સ્વાગત થાય છે ને પૂ. મા મંદિરમાં દાન પણ આપે છે.

પૂ. મા તરફ બાળકોનું વિશેષ આકર્ષણ હતું. બાળકો એવો ભાવ અનુભવતાં કે પૂ. મા બાળકોના માતા-પિતા કરતાં પણ વધારે નજીક છે. જે બાળકો ને વડીલો માંસાહાર કરતા હતાં, દારૂ પીતા હતાં તેમાંના કેટલાક વડીલો ને બાળકોએ પૂ. માની પ્રેરણા ને આશીર્વાદથી દારૂ છોડ્યો, શાકાહારી બન્યા ને કોક પીણું છોડ્યું. પૂ. મા આ લોકોને સમજાવતાં કહે છે કે “તમે કોઈના બચ્ચાને મારીને ખાવ છો તેની કોઈ મા પણ હશે જ, તમારા કે તમારા બાળકના હાથને કે આંગળી કાપીને તમને ખાવા આપશે તો તમે ખાઈ શકશો? સારા બનવા માટે સારો—સાત્ત્વિક આહાર હોવો જોઈએ. જે મુખથી પ્રભુનું નામ લઈએ, પ્રભુના ગુણકીર્તન ગાઈએ તે મુખમાં માંસાહાર કે દારૂ ના શોભે.”

“ટી.વી.થી મગજ બગડે છે, આંખ બગડે છે, ભણતર

બગડે છે. સારી સીરીયલ જોવી. જે સારા નિયમો લે તે તો સૌને ગમે. તમે જે નિયમો લો છો તે સારા બનવા માટે જ છે. તમે સારા બનવા માંડો તો પૂ. મા દર વર્ષે આવવા માંડો. પણ કોક, મીટ, બધું છોડીને, ભણીને બતાવવું પડશે. જે સરસ ભણશે, જે ફર્સ્ટક્લાસ લાવશે તેને પૂ. મા ઈનામ આપશે. પણ તે મીટ ન ખાતા હોવા જોઈએ.” કેટલાંક બાળકો મીટ ને કોક છોડવા તૈયાર થાય છે. કોલેજોના ૧૦૦ જેટલા યુવાનો પણ કાર્યક્રમોમાં હાજરી આપતા.

ભારતની સાયકલ યાત્રાની ડી.વી.ડી. જોયા પછી બાળકો પૂ. માને કહે છે કે અમને પણ સાઈકલયાત્રા કરાવો. પૂ. મા લોટ્સ ટેમ્પલ પર જાય છે. ટેમ્પલ ઊંચી ટેકરી પર આવેલું છે. બધાં બાળકો સાથે પૂ. મા ખુલ્લાં ચરણે ટેકરીનો ઢાળ ઉતરવાની યાત્રા કરાવે છે. બાળકો કરતાં માની ઝડપ વધારે છે. બાળકોની સાઈકલયાત્રાની ઈચ્છા પદયાત્રાથી પૂ. મા પૂરી કરે છે.

પનામાના ભાઈઓ અને બહેનો સત્સંગપ્રિય છે. પ્રેમાળ ને ભક્તિભાવવાળા છે. સહકાર ને સંપથી રહે છે. પનામાની સત્સંગયાત્રા ગુલાબબેનને આભારી છે. સૃષ્ટિને અમીમય કરવા માટે જ પૂ. મા ભૂખ, તરસ કે થાકને ગૌણ ગણી પનામાની પ્લેઈનની કષ્ટદાયક યાત્રા કરે છે.

મૌન

દેવાંગ દેસાઈ

મૌન વિષે આજે મારે લખવાનું છે. હા, મેં છેવટે થોડા કલાક મૌન કર્યું. મૌન પોતે એક ક્રિયા છે ખરી? કે કંઈ ન કરવાની ક્રિયા? મૌન એટલે કદાચ શાંતિ—કે પછી શિસ્ત? કે સજા? કે વાણીને જીભનો Holiday Break? જે પણ સમજી શકાય તે, પણ હા, આ મૌનને લીધે અચાનક જ મારા એક ખૂબ જૂના—એ ખૂબ જ અંગત મિત્રને મળવાનું બન્યું. એમ તો એ સાથે જ રહેતો જન્મથી જ, પણ આ વખતે પહેલી વાર જરા નજીકથી ઓળખાણ થઈ.

સાથે જ રહેવા છતાં વરસો પછી પહેલીવાર મળ્યા હોઈએ એવું લાગ્યું. પહેલાં મને એમની સાથે વાત કરતા થોડો ડર લાગ્યો. કદાચ સમજતો થયો ત્યારથી જ એ ડર લાગતો અને એ કારણે જ એમની સાથે ક્યાંક કોઈ જગ્યાએ હું એકલો ના પડી જાઉં, તેની તકેદારી પણ રાખતો. પણ આ મૌનને લીધે ૩૩ વરસે મારે એ અંગતની સાથે દોસ્તી કરવી જ પડી. ઘણી લાગણીઓની આપ—લે થઈ. મોટાભાગની વાતનો મેં વિરોધ જ કર્યો અને પહેલાં થોડા કલાકના વિરોધ, રીસામણા અને છેવટે મનામણા પછી દોસ્તી થઈ ગઈ.

હાજી, આ વાંચનારને થશે કેવા આબાદ પકડાઈ ગયા! કહું છું કે મૌન કર્યું તો આ અંગત સાથે વાતો કેવી રીતે કરી? એમ પણ મૌન કંઈ અમથું થોડું થાય છે? પણ હું સાચું કહું છું કે મૌન કર્યું છે. અને મૌનમાં જ મારી વાતો એ મારા ખૂબ જ અંગત મિત્ર—એટલે મારા મન સાથે કરી છે. ખરેખર, સાચું

કહું તો આટલા વરસે મારી પોતાની જાત સાથે વાર્તાલાપ કરવાનો આ અનુભવ મને પૂ. માને કારણે મળ્યો.

જ્યારે મૌન રાખવાનું આવ્યું ત્યારે પહેલાં તો થયું કે Simple, શાંતિથી મૌન રાખીને ટી. વી. જોયા કરવાનું. ૩ પીકચર જોઈએ એટલે ૮ કલાકનું મૌન જ ને? અને મારા ભાગે તો ૪ દિવસ જ હતા. પરંતુ વહેલી સાંજે જ માથે આભ તૂટી પડ્યું હોય એમ લાગ્યું. મારી પત્નીએ મને સમજાવીને કહ્યું કે ૪ દિવસ એટલે ૨૪ કલાક પ્રમાણે ૮૬ કલાકનું મૌન કરવાનું છે. પૂ. માએ તો આપણા એક કલાક પ્રમાણે એક દિવસ વિતાવ્યો છે. તો આપણે જો ટી. વી. જોઈએ, સૂઈ જઈએ તો તેટલા કલાક નથી ગણવાના. અને હું વિચારમાં પડી ગયો! એટલે શું મારે ખાલી ભગવાનનું જ નામ લીધા કરવાનું?

ખરેખર, તો મારાથી સારું વાંચન થઈ શકે પણ ખાલી ભગવાનના ભજન કે ચોપડીઓ કલાકો સુધી વાંચવાનો કંટાળો આવે. તો પછી આ મૌનના કલાકોમાં કરવું શું? છેવટે મેં નક્કી કર્યું કે મૌનના સમયમાં દરિયા કિનારે ચાલવા જવું, કોઈક સારી ચોપડીઓ વાંચવી, કે સંગીત સાંભળવું જેથી મન શાંત રહે અને બોલવાનું મન ના થયા કરે. બસ, આ બધું કરવામાં જ મારા ઓલા મિત્ર—મારા મન સાથે દોસ્તી પડી ગઈ. જેમ જેમ પોતાની જાતને પ્રશ્નો પૂછતો ગયો, તેમ તેમ જાણે શરીરની ઉપરથી નકલી દેખાડાની કાંચળીઓ પણ ઉખડવા માંડી. હું જાતને જ પ્રશ્નો પૂછતો કે મને સંગીત કેટલું ગમતું—વગાડવું, ગાવું, સાંભળવું—તો બંધ કેમ કરી દીધું? પેઈન્ટીંગ કે વાંચન કેમ છોડ્યું? હું મારા માતાપિતાને પહેલાં જેટલો સમય આપું છું ખરો? કે એમને સમજાવવાની કોશિશ કરું છું ખરો? અને બધા

જ વિચારો બંધ કરી દરિયા કિનારે ચાલવાની કેટલી મજા આવે છે. ફક્ત રેતીમાં પડતી ડીઝાઈન જોવી કે દરિયાનો અવાજ સાંભળવો કે કોઈ બાળકની આંખમાં ઉછળતી મસ્તી જોવાનો આનંદ અલગ જ હતો.

ત્યારે થયું કે મોટા ભાગનો સમય ખાલી લોકો સાથે બોલવામાં, કદાચ બધાને Impress (પ્રભાવ) કરવામાં કે પછી ‘આપણે ન બોલીએ તો આ વાર્તાલાપ કેવી રીતે પતે?’ એમ માનીને બધે ટાપ્સી પૂરાવવામાં જ નીકળતો. જે વસ્તુનું મને જ્ઞાન છે, એનું એ જ જ્ઞાન બોલી બોલીને પીરસ્યા કરવાનું અને પોતાનું મહત્ત્વ વધારવાની કોશિશ કર્યા કરવાની. એમાં પોતાને કંઈ નવું જ્ઞાન તો મળ્યું જ નહીં. અને ૨ મિનિટ ફક્ત બીજાને કંઈક આપણે મોટી માહિતી આપી દીધે એવો આનંદ અનુભવ્યો. જ્યારે મૌન રાખ્યું ત્યારે કેટલી બધી નવી વાતો સાંભળવા મળી, કેટલું નવું જાણવાનું મળ્યું! અને વધુ સમય પુસ્તકોને જાળવતાં કેટલીયે નવી વસ્તુઓ વાંચવા મળી.

બીજી એક રમૂજી ઘટના ઘટી પણ ખૂબ મોટો બોધ પણ મળ્યો. જ્યારે હું મૌન રાખવા માંડ્યો ત્યારે બીજાની નકામી અને બીનજરૂરી વાતો કે કોમેન્ટ્સ સાંભળીને મને થોડું અભિમાન આવી ગયું કે કેવી ફાલતું વાતો કરે છે આ લોકો! સારું છે મારું મૌન છે, નહિ તો વિવેક ખાતર પણ ટીપ્પણીઓ કરવી પડત. શક્ય છે, હું પણ એ એટલો જ રસ લઈ એ વાતોમાં જોડાઈને ૩-૪ કલાક ઉડાવી દેત. પણ જ્યારે એવું અભિમાન થયું અને પછી એકલો પડ્યો ત્યારે મારા મને આવીને પ્રશ્ન પૂછ્યો કે જ્યારે આપણે કેટલીયે કામ વગરની વાતો પૂ. મા સામે કરીએ છીએ અને આટલા મોટા સંતનો કેટલો મહત્ત્વનો સમય બરબાદ કરીએ છીએ! તો તે પૂ. માને બિનજરૂરી નહીં

લાગતું હોય? પૂ. મા તો કોઈ દિવસ મુખમંડળ પર કંટાળાનો ભાવ નથી દેખાડતાં, કે નથી આપણને કાઢી મૂકતાં. ત્યારે ખરેખર ખૂબ શરમના ભાવો ઘેરી વળ્યા. Thank you so much Pj. Maa કે તમે અમારા જેવા લોકોની તુચ્છ વાતોને પણ આટલો સમય આપો છો. અમારી નાની-નાની આવડતો-ને આટલી બધી વખાણો છો. હંમેશાં અમને જ વધાવો છો અને આપણે એની સામે પૂ. માને બરાબર Appreciate કરતા જ નથી.

પૂ. માએ Indirectly (પરોક્ષ રીતેઆ મૌનદ્વારા કેટલી મોટી વાત શીખવાડી કે મોઢું ખુલ્લું રાખવા કરતાં કાન ખુલ્લા રાખવા વધારે સારા છે. મારે તો સેલ્સ-માર્કેટિંગની નોકરી છે એટલે કે બોલવાનો જોબ. પણ હવે બીજાને મારી Speech આપું એ પહેલાં હું એમને કાન ધરું છું. એનાથી મારા કામમાં પણ ફાયદો થયો જ છે. હમણાં જ કર્પૂરવન સંનિધિ પર્વની ડી.વી.ડી. જોઈ, ને એમાં શ્રી યોગેશભાઈના વાર્તાલાપમાં એક સરસ વાત સાંભળી કે : “પૂ. મા કોઈને દીક્ષા નથી આપતાં, માત્ર દિશા આપે છે.” અને મહત્ત્વની વાત તો એ છે કે મેં જ્યારથી પૂ. માને જોયાં છે, હંમેશા મૌનમાં જ જોયાં છે. છતાંય પૂ. માએ સિદ્ધ કરી બતાવ્યું કે વાણી કરતાં વર્તન વધારે જરૂરી છે. પૂ. માના દરેક વર્તનમાંથી કશુંક ને કશુંક શીખવા મળે છે.

૯૬ કલાક પૂરા કરતાં તો મને કંઈ કેટલુંયે અંતરજ્ઞાન લાખ્યું હોય એમ લાગ્યું. કેટલીયે ગમતી પ્રવૃત્તિઓ જે વર્ષોથી બંધ હતી, તે ફરી શરૂ થઈ. મૌનની મહત્તા સમજાઈ, અને કેટલુંયે પામી ગયો ને જાગી ગયો એવું લાગ્યું. તમને થતું હશે કે આ ભાઈને બોલવા ના મળ્યું તો લખવા માંડ્યા? પણ

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૫

૪૫

મિત્રો, મારે આ એટલે લખવું પડ્યું કે આ બધું અંતર-જ્ઞાન, ડાહી વાતો બીજા કોઈએ આવીને નથી કરી. મારા અંતરંગ મિત્ર, મારી જાત, મારા મને જ કરી છે, અને પોતાની જાતને, પોતાની ચોઈસને, પસંદને, પોતાની Prioritiesને જાણવાનો એક મોકો મળ્યો. પૂ. માએ મૌન વિશે બોધપાઠ ના આખ્યો પણ આપણે સમજી શક્યા કે મૌનમાં કેટલી તાકાત છે. અને જોવાનું એ છે કે આપણને બધું જ ખબર હોય છે. આપણું મન બધું જ સાચું, સારું જાણવા છતાં આપણે જ મન પાસે શીખવા કે ચર્ચા-વિચારણા કરવાનું ટાળીએ છીએ.

Thank you Maa, કે મને પોતાની જાતને થોડોક ઓળખવાનો મોકો આપ્યો. તમે મૌન રાખીને આટલું શીખવી રહ્યાં છો, અમને જીવવાની સાચી દિશા બતાવી રહ્યાં છો. અમારા આ પામર જીવન પર તમારી કૃપા રાખવા બદલ ખૂબ આભાર. અમારી ઉપર હંમેશાં તમારી અમીદષ્ટિ વરસાવજો. આજે મૌનને લીધે તમે અમને પોતાની જાતને શોધતાં, ઢંઢોળતાં શીખવાડી, એવી રીતે સદા અમે જાગ્રત રહીએ અને સરસ જીવન જીવીએ એવા આશીર્વાદ આપજો.

આજે શીખેલી કે નાનપણથી હમણાં સુધીની સારી વસ્તુઓ કે વાતો મોટે ભાગે આપણે મનમાં ભરી દઈને દુન્યવી પ્રવૃત્તિ-ઓમાં સમય વેડફીએ છીએ. ભૂલી જઈએ છીએ જે સંસ્કારોને સુવિચારો આપણી પાસે છે. પોતાની જાતને જ છેતરતા, ને જૂઠું બોલતા થઈ જઈએ છીએ. તો હે મા, અમને હંમેશાં સતર્ક રાખો અને સાચા-જૂઠા, સારા-ખોટાનો ભેદ ઓળખીને પોતાની જાતને કે પોતાના અંગત એવા મનને ડામતા નહીં પણ એને મૌન આપતાં શીખવાડો.

૪૬

અધ્યાત્મ

વાણી કરતાં વર્તન મહત્વનું છે, ને મોઢા કરતાં કાન ખુલ્લા રાખવા જરૂરી છે એ બોધપાઠ આ મૌન તહેવારના અવસરને લીધે હંમેશા યાદ રહે. આવા આશીર્વાદ આપો. જય કૃપાળુ મા.

વરસો સુધી ધર્મ અને સાધનાના ગ્રંથોનું વાંચન, મનન કરવાથી જે ફળ મળે, તેથી પણ વધારે કીમતી ફળ સાધના અને ધર્મથી જીવનને ઉચ્ચવળ કરી ચૂકેલા એક સંત પુરુષના દર્શન અને સમાગમથી મળે છે. તેના સમાગમથી મળે છે. તેના સમાગમથી મનને અશાંત કરનારી કે બેચેન બનાવનારી શંકાઓનું સુખદ સમાધાન થાય છે ને કેટલાક અવનવા અનુભવોની માહિતી મળે છે. એટલે કોઈ સાચા સંતપુરુષને મળવાની તક ઊભી થાય તો સાધકે તે ચૂકવી ના જોઈએ.

—યોગેશ્વરજી

ધર : ૨૪૮૦૪૨૮ ઓફિસ : ૨૩૬૦૩૭૬

મોબાઈલ : ૯૮૨૪૨૧૫૨૬૭

ખેતીની સિંચાઈ માટે વિશ્વસનીય એન્જીન

“સત્યવાન” તથા “ચંદન”

૬, ૮ તથા ૧૦ હો. પા.

—: બનાવનાર :-

❀ કનેરીયા એન્જીનીયરીંગ વર્ક્સ ❀

૧/W, ભક્તિનગર ઈન્ડસ્ટ્રીયલ એસ્ટેટ, રાજકોટ-૩૬૦૦૦૨

ઝળહળ જીવનજ્યોત

ડો. પ્રકાશ ગજજર

ધારો કે કોઈ તમને કહે કે સૂરજ આવતી કાલ પશ્ચિમમાં ઊગવાનો છે તો તમે શું કરો? મારા ત્રણેક મિત્રોને મેં આ જ સવાલ પૂછ્યો ત્યારે એમનો એક જ જવાબ હતો કે એ સવારે વહેલા જાગી જાય ને દૂરબીન લઈને અગાશીમાં બેસી જાય. પછી મેં એમને પૂછ્યું કે અગાશીમાં જઈ વગર દૂરબીને એમણે કોઈ દિવસ, પૂર્વદિશામાં ઊગતા સૂરજના ઉદયને નિહાળવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો ખરો? જાણે કે મેં કોઈ વિચિત્ર સવાલ કરી નાંખ્યો હોય એમ એ ત્રણેય જણા મારા તરફ જોવા લાગ્યા.

માનવજાતનું એ મહાન આશ્ચર્ય છે કે રોજ સવારે પૂર્વ-નિશ્ચિત સમય પ્રમાણે પૂર્વ દિશામાં ઊગતા સૂરજમાં કે એ ઉદયની ઘટનામાં કાંઈ જ નોંધવા જેવું નથી લાગતું. મારે મન સૂર્યોદય જેવા ચમત્કાર બહુ ઓછા હશે.

“પ્રત્યેક પ્રભાતે ધરતી ઊગતા સૂરજનું સ્વાગત કરે છે. અને સર્જનહાર તરફ કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરતી હોય એ રીતે ઉલ્લાસ પ્રગટાવ્યા કરે છે. હું પણ આ નવા દિવસનું સ્વાગત કરું છું.”—એક કુદરતપ્રેમી આસ્તિકે લખેલા લાંબા કાવ્યના આરંભનો આ સરળ અનુવાદ મારા જેવા માટે તો રોજેરોજ પ્રેરણાનો ભંડાર બની રહે છે. મને તો એવો ઉમેરો કરવાનું મન થાય છે કે સૂરજ ઉદય પામતાંની સાથે પોતાના મનોહર ને ઉષ્માભર્યા કિરણોદ્ધારા ધરતીનું સ્વાગત કરે છે ને એક નવા સમયખંડથી એને વધાવે છે.

પ્રત્યેક વ્યક્તિનું જીવન એ ઈશ્વરનું આયોજન હોય છે. આમ નહીં માનનારા માણસો, બીજાના તો ઠીક, પોતાના જીવનને શું માનતા હોય છે એ પ્રશ્ન પૂછવામાં સમય બગાડવા જેવું નથી. મેં વિજ્ઞાન, ભૌતિકશાસ્ત્ર, ખગોળવિદ્યા વગેરેનો ઠીકઠીક અભ્યાસ કર્યો છે. પણ એ કારણે નવો દિવસ, પ્રભાત, સૂર્ય, સંધ્યા વગેરે વિષેનું મારું આશ્ચર્ય ઘટવાને બદલે ઉત્તરોત્તર વધતું રહ્યું છે.

હું તો રોજ સવારે મારી જાતને કહું છું : “હે મારા આત્મનું! આપણા માટે આજથી ફરી એક વાર એક નવું જીવન શરૂ થાય છે. જાણે આજે જ જન્મ પામ્યા હોઈએ એમ આપણે જીવવાનું છે. આ જ તું પ્રેમમય જીવન જીવવામાં પાછો ના પડતો. કોઈ આછોઆછોય પ્રેમ આપે તો એને પુરસ્કારજે. તો આ બાજુ જરાય બદલાની અપેક્ષા રાખ્યા વગર પ્રેમની વર્ષા કર્યે જ જજે. આ દિવસ એક અને અનન્ય છે.”

“આ ધરતી ઉપર વિહરવાની તને તક મળી છે એ માટે સર્જનહાર પ્રતિ આભાર માનવાનું ભૂલતો નહીં. આનંદ, શાન્તિ અને માધુર્યની પ્રત્યેક અનુભૂતિ, લાગણી એ કૃતજ્ઞતાનું જ એક સ્વરૂપ છે. તું ધન્ય છે, પરમ આનંદમાં છે, એવી ભાવધારા તું આજ સતત વહાવ્યા કરજે.”

“શાન્તિ, પ્રેમ અને સદ્ભાવનાના વિચારોને તારા મન-હૃદયમાં ખીલવા દેજે. એક પણ કાંટા માટે અવકાશ ના રહે એ રીતે તારી આંતરિક ફૂલવાડીમાં રંગ અને સૌરભના સાગર છલકાવા દેજે. આજ સાંજે તને ખબર પડશે કે આ દિવસને પાછો નહીં વાળી શકાય.”

“તારી વાણીમાં આજ પ્રભુનો પ્રસાદ પ્રગટતો રહેજો.

અમૃતમાં પણ મધ ભેળવી શકે એવી મીઠપ તારા શબ્દશબ્દ નીતરતી રાખજે. કટુતાથી જોજનો દૂર રહેજે. હવામાં તારો શ્વાસ વિહરે તો એમાંથી પણ મીઠપ જ મ્હોરતી જાય એનું તું ધ્યાન રાખજે.”

આવી ભાવધારામાં વહેવા માટે હું તમને પણ નિમંત્રણ આપું છું. આનંદની વાત એ છે કે આમાં કોઈ વિશેષ પ્રયાસ કરવાની જરૂર નથી. હિસાબી મનને સમજાવી દેવાનું કે આમ કરવામાં આનંદ અને નફો જ છે. મન જે ભાષા જાણે છે એનો ઉપયોગ કરવાથી એ મનાશે ને જાગૃતિમાં આવી જશે.

“ભગવાન કોઈનેય પૂછતો નથી કે તમે જીવનનો સ્વીકાર કરો છો કે કેમ. તમારા હાથમાં હવે એ પસંદગી રહી જ નથી. પસંદગી તમારે એ જ કરવાની છે કે તમે જીવનને કેવી રીતે સ્વીકારવા ઈચ્છો છો.” આ વિધાનને દુનિયામાં પ્રસરાવનાર હતો બીહાર નામનો એક મહાન તત્ત્વવેત્તા. ગઈ સદીના આરંભમાં એ અમેરિકામાં ઘણો લોકપ્રિય થયો હતો. એની વાતો સાવ સાદી હોય. બેચાર નાનાં વાક્યોમાં એ ચોટ મારી દે. તંગ કર્યા વગર એ તણખો આપી જાય, વાટ સંકોરી જાય. જાણે એને ભગવાને જ માનવજાતને સાદા શબ્દોમાં અનોખી પ્રેરણા આપવા મોકલ્યો હતો.

હું વારંવાર સોમવારનું ઉદાહરણ આપતો હોઉં છું. મારા શ્રોતાઓને હું પૂછું કે “તમે સોમવારે જાગો છો શા માટે?” પૂછવાનો આશય એ કે આખા અઠવાડિયા દરમિયાન કરવાનું કોઈ અગત્યનું કામ એમને સોમવારે સવારે જાગવા માટે પ્રેરણા આપે છે? બીજું કોઈ કારણ હોય છે? કે પછી બધા દિવસની જેમ સોમવારે સવારે પણ રાબેતા મુજબ જાગી જવાય છે?

પરમહંસ યોગાનંદ મુખ્યત્વે અંગ્રેજી ભાષામાં જ લખતા. પણ પોતે બંગાળના સિરામપોરમાં ગુરુગૃહે સાધના કરતા હતા ત્યારે બંગાળી ભાષામાં પણ લખતા. એમની ડાયરીનું એક પાન બોલે છે : “તું આજ આખો દિવસ જાગતો રહેજે. એ જાગૃતિ આમ તો આખું અઠવાડિયું ચલાવવાની છે. પણ આજના દિવસને તું બરાબર સાચવી લેજે. રાતના સૂતી વખતે તને જરાય પસ્તાવો ના થાય એનું ધ્યાન રાખજે.” આ સલાહ તો મારા માટે ખાસ કામની છે. ને અનુમાન કરું છું કે તમારા માટે પણ કામની છે. દિવસ અને જીવન ધન્ય બનશે, એવું લાગતું હોય તો આ સલાહ વિષે વિચારજો. ઠીક છે?

મને ખૂબ જ ગમતો ઈમર્સન જીવન અને જગતનાં વિવિધ પાસાં વિષે શું કહેવા માગે છે એની તારવણી મેં છેક દસ વરસની વયથી શરૂ કરેલી! ભગવાનની કૃપાથી એટલી નાની વયે અંગ્રેજી ફાવતું ને ઈમર્સન જેવા ધુરંધરને સમજવાનો પ્રયાસ ચાલ્યા કરતો. નોંધોના થપ્પા થતા ગયા. એ ગમે ત્યારે હાથમાં લઉં તો આનંદ જ આવે. એવી એક નોંધ બોલે છે : “જીવન એટલે અનેક આશ્ચર્યોની પરંપરા. અને જો એ આશ્ચર્યોની પરંપરા ના હોત, તો એવી જિંદગીને સ્વીકારવામાં ને જાળવવામાં કોઈ કસ જ ના હોત.”

સહુથી મોટું આશ્ચર્ય કયું? મારા મતે માણસને જીવન કે જગતમાં કોઈ આશ્ચર્ય દેખાતું નથી. એ જ ખાસ નોંધવા જેવી વાત છે. જીવનનું મૂલ્ય નહીં, સમયની કિંમત નહીં, બસ જાણે ઘાંચીનો બળદ ફર્યા કરે. સવાર પડે, સંધ્યા ઢળે, વર્ષગાંઠો ઊજવાય ને એક દિવસ કબીરજી સાચા પડે : “કહત કબીરા સૂનો મેરે ગુનિયા...આપ મૂએ પીછે ડૂબ ગઈ દુનિયા...” એવો ડૂબે કે ખેલ ખતમ.

મને લાગે છે કે રોજેરોજ આપણે પોતાની જીવનકિતાબમાં એક નવા પાનનું આલેખન શરૂ કરીએ છીએ. એ વિષે આપણે સભાન ના હોઈએ એ જુદી વાત છે. પણ નવું પાન લખાય છે તો ખરું જ. થોડો ઉમેરો કરીને કહેવું હોય તો આપણો પ્રત્યેક નવો દિવસ વીતેલા દિવસની ઝેરોક્ષ કોપી જેવો જ હોય છે. ન કોઈ નવી જાતનો પ્રસંગ, ન કોઈ નવો વિચાર, ના કોઈ ઉમંગ. બસ, રગશિયા ગાડા જેવી જિંદગી ચાલ્યા કરે. સૂર્યોદય... સૂર્યાસ્ત... બધું દિવસોના ઢગલામાં દટાઈ જાય.

મરાઠી સાહિત્યના એક ઉદ્ભટ કવિ શ્રી મોરો પંત. મરાઠી-માં ઝાઝી ગતાગમ ના પડે, તોય શબ્દકોષ લઈને બેસું ને અર્થ બેસાડવાનો પ્રયાસ કરું. એકાદ નવો વિચાર કે પ્રેરણાનો ઝબકારો મળે તોય ક્યાંથી? કવિશ્રી એક જગાએ કહે છે : “નામદેવ અને તુકારામને મળ્યા હતા એવા જ દિવસ આપણને રોજ સવારે ભેટ મળે છે. પણ ક્યાં તુકા-નામદેવ ને ક્યાં મોરોપંત!” કદાચ આ એમની પ્રારંભની કવિતા હશે. પણ એનો સાર તો ગજબનો છે. મારે ઉમેરો કરવો છે કે ‘તુકા-નામા’ના દિવસ સોનાના હોય તો આપણા દિવસ પિત્તળનાય નહીં?

વાંચનનો મારો શોખ. એમાં પણ કશુંક જીવનલક્ષી મળી જાય તો મારે ભોજન પણ એક બાજુ રહી જાય. જોરદાર ભૂખ લાગી હોય તો ભોજનની સાથે જ વાચન પણ ચાલતું રહે. મને કેવી કેવી વિભૂતિઓનો લાભ મળે, કેવા સંદેશ મળે! થોમસ બ્રાઉન એવી જ એક મહાન વિભૂતિ. થોડું જ લખ્યું છે. પણ જો ટકી લાગી જાય તો અજવાળાં ઝોકાર કરી દે. એમનું એક વિધાન : “જીવન એક નિર્મળ જ્યોતિ સમાન છે. આપણી અંદર રહેલા કોઈ અદૃશ્ય સૂરજના તેજથી જ તો આપણે જીવી રહ્યા છીએ.”

આપણે જો ઝરણાની ઉપરવાસ જઈએ ને ધીરજપૂર્વક ચાલતા જ રહીએ તો એક દિવસ એના મૂળ સુધી પહોંચી જ જવાય. એમ આપણી અંદર જે દિવ્ય જ્યોતિ છે, એના બાહ્ય ઉજાસનું અસ્તિત્વ સ્વીકારીએ ને સમજીએ તો એના મૂળ સ્ત્રોત સુધી જવાનું અશક્ય નથી. કદાચ મુશ્કેલ લાગે એવું બને. પણ એ તો મનનો સ્વભાવ છે. [ચાલુ ગાડીએ એક વાત કરી લઈએ. મન દુશ્મન છે ને એના ઉપર નિયંત્રણ લાવવાનું અશક્ય છે એવા ખોટા ખ્યાલ બહુ પ્રચલિત છે. પણ સાવ એવું નથી. એ વિષે ભવિષ્યમાં થોડુંક આલેખન કરવાનો ખ્યાલ છે. મને એ ચિંતન ને પ્રયોગો ખૂબ કામ આવ્યા છે. તમારામાંથી કો'કને તો એ કામ આવશે જ, એવી આશા!]

આ મનને કેળવવું, સમજાવવું ને પેલા મૂળ પરમ પ્રકાશ લગી પહોંચવું એનું નામ જ તો જીવનસાધના ને? એક મનોવૈજ્ઞાનિકે કહ્યું : “જિંદગી ટૂંકી હોય કે લાંબી, એનું કોઈ મહત્ત્વ જ નથી. એ જિંદગીને જીવવામાં કોઈ ઉદ્દેશ કામ કરી રહ્યો છે કે નહીં, એ જ અગત્યનું છે.” દુનિયાની સેવા, પ્રેમ, લાગણી એ સારી વાત છે. પણ જેના અજવાળે આપણે જીવી રહ્યા છીએ, જે સ્વયં આપણા જીવનનું જીવન છે એના એકવાર પણ દર્શન ના કરીએ તો બધા ઘટાટોપનો અર્થ શો છે?

પૂર્ણ જીવન કોને કહેવાય? મારો ખ્યાલ એવો છે કે પોતાને બુદ્ધિશાળી ગણતા માણસે પોતે ખરેખર શું છે, કોણ છે એ જાણવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. એની સાથે જો કોઈ સર્જનહાર હોય તો એને સમજીને એની સાથે તાદાત્મ્ય સાધવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. આ શિખરો છે. ખીણો તો એક કરોડ છે. ફાવે ત્યાં ફર્યા કરો. પણ આત્મસાક્ષાત્કાર અને ઈશ્વરદર્શન એ બે જ

મહાશિખરો, શિવ ને પાર્વતી, આત્મા ને બ્રહ્મ, બધું એમાં આવી ગયું. બાકી જેને વિતંડાવાદમાં રાચવું છે એના માટે તો આ ધરતીના રજકણ પણ ઓછા પડે.

એમ તો પૂર્ણ જીવનનો એક અંશ પણ મને દોર્યા કરે છે. આ રહ્યા એ અંશના અંશ:

- કદીય બૂઝાય નહીં એવો એક પ્રેમદીવડો.
- કદીય હારે નહીં એવી હિમ્મત.
- દુરિતતા ને નિષ્ફળતા વચ્ચે પણ ધીરજ.
- આનંદતેજે સર્વદા છલકાતી રહેણીકરણી.
- સતત કશુંક વહેંચ્યા કરવાની ઉદારતા.
- અખંડ, અચળ, સબળ, સચોટ શ્રદ્ધા.
- નિરંતર સારપ ને સૌંદર્ય જોનારી દૃષ્ટિ.
- પ્રત્યેક કાર્યમાં સતત ઉન્નત ભાવના.
- સતત ઊર્ધ્વલક્ષી વલણ અને પ્ર-ગતિ.
- સર્વાંગી સમૃદ્ધિનો સતત વિકાસ.
- પ્રેમ-હિમ્મત-નિષ્ઠા-માધુર્ય-ઔદાર્ય.

મને એ વાત સદા વિચિત્ર લાગી છે કે એવું કેમ થતું હશે કે અધ્યાત્મ અને ભૌતિક સંસાર જેવા ભાગ પાડવા પડે? સાધના અને વ્યવહારનાં કુંડાળાં જુદાં જુદાં શા માટે દોરવાનાં? શાનું મહત્ત્વ વધારે, સંસાર એટલે વાસ્તવમાં શું, એવી પળોજણમાં પોતાની શક્તિઓ વેડફવી જ શા માટે? એટલી બધી ફાજલતા છે આપણી પાસે? આપણે એટલા બધા ન-કામા છીએ? પોતાના પ્રતિ પ્રશ્નોની ઝડી ભલે વરસે!

એક સુંદર વિધાન છે : “જિંદગી એટલે અનેકવિધ જોખમો-ની પરંપરા.” કોઈ જોખમ નાનાં, કોઈ મોટાં. આ શ્વાસની

વાત જ લ્યો ને! અંદર ગયેલો શ્વાસ પાછો ના આવે કે બહાર ગયેલો પાછો અંદર ના આવે તો આપણે મૂંઝાઈ મરીએ. હૃદયના ધબકારા ક્યારે બંધ થાય, એટલે ક્યારે આવે, આ દીવડો ક્યારે ને કઈ રીતે ઓલવાઈ જાય એની કોને ખબર છે?

સ્વર્ગસ્થ ‘ધૂમકેતુ’ સાથે મારે આત્મીય સંબંધો હતા. એ મને વારંવાર કહેતા કે “જિંદગી કેટલી ટૂંકી, અરે કેટલી ટૂંકી!” ને હું ઉમેરું કે આટલી ટૂંકી જિંદગીમાં કેટલા બધા ને કેટલા મોટા ખેલ? ભર ઊંઘમાં કોઈ સાદ પાડે ત્યારે જાગવાને બદલે રજાઈને વધારે ખેંચીએ છીએ. જાગ્યા પછી પણ ઊંઘતા જ રહીએ છીએ. આ તે કોઈ જીવન છે?

મારા પ્રત્યેક વ્યાખ્યાનમાં હિન્દી ભાષાના એક અનેરા કવિ શ્રી ભવાનીપ્રસાદ મિશ્રની ખૂબ જ જાણીતી કવિતાની આ પંક્તિઓ હું અવશ્ય ટાંકતો હોઉં છું :

“કુછ લિખકે સો, કુછ પઢકે સો,
જિસ જગહ જાગા સબેરે,
ઉસ જગહસે બઢકે સો.”

—કાંઈક લખીને સૂઈ જા, કાંઈક વાંચીને સૂઈ જા. જે જગા-એ સવારે જાગ્યો એ જગાથી બે ડગલાં આગળ વધ્યા પછી જ રાતના સૂઈ જજે.

મુદ્દો છે રોજેરોજ વિકાસ સાધવાનો. મારી બારીમાં રોજ એક ચકલી આવે છે. રોજ નિયત સમયે એ હાજર થઈ જ જાય. એ એની રીત પ્રમાણે ચાલે છે. આજ આટલાં વર્ષે આપણે કોઈ રીત, કોઈ પદ્ધતિ વિકસાવી છે ખરી? આપણે ચકલીથીય ગયા?

આજનો દિવસ આ વિચારણાને, શોધને અને વધારે જાગૃતિને સમર્પિત હો!

શ્રી મા અને શિષ્યપરિવાર (૭)

(ગતાંકથી ચાલુ)

પ્રો. અરુણિકા મનોજ દરૂ

શ્રીરામકૃષ્ણ પરમહંસના લીલાસંવરણ પછી સહુથી પહેલા મંત્રશિષ્ય થયા તે સ્વામી યોગાનંદ. તે માટે ઠાકુરે માતાજીને દર્શન દીધાં અને મંત્ર પણ કહ્યો. બીજી તરફ ઠાકુરે યોગેનને પણ માતાજી પાસે મંત્રદીક્ષા લેવા માટે સ્વપ્નદ્વારા આદેશ આપ્યો હતો. એટલે માતાજીએ શ્રીરામકૃષ્ણની છબી તથા તેમના દેહાવશેષના પાત્ર સામે બેસી ભાવાવેશમાં તેને મંત્ર-દીક્ષા આપી. આધ્યાત્મિક શ્રેત્રમાં પ્રત્યક્ષરૂપે થયેલું તે પ્રથમ પગલું હતું. મંગલાચરણ હતું. યોગાનંદ શ્રીરામકૃષ્ણના અર્જુન હતા, તો માતાજીના લાડકા દીકરા સમાન હતા.

યોગેનને દીક્ષા

ઈ. સ. ૧૮૮૬ થી ૧૮૮૮ ના બાર વર્ષ યોગાનંદજીએ માતાજીની અંતરંગ શિષ્ય તરીકે સેવા કરી. મઠની સ્થાપના પછી ત્રણેક માસમાં તેનું અવસાન થયું. અવસાનને આગલે દિવસે પરોઢિયે યોગેનને લેવા ઠાકુર આવી છે એવું માતાજીએ જોયું અને તેથી તેઓ ખૂબ રડ્યાં. માતાજી પોતે ખૂબ લજ્જા-શીલ. પણ યોગેનના મૃત્યુનો આઘાત તેમને એવો કારમો લાગેલો કે તેઓ ઉપરની રૂમમાં રડતાં હતાં તેનો અવાજ નીચે સંભળાતાં એક સેવક ઉપર દોડી આવ્યો. તેણે શ્રી માના પગ પકડી તેમને શાંત થવા આશ્વાસન આપ્યું ત્યારે શ્રી મા શાંત થયાં. યોગેને શ્રી માને એક રજાઈ આપેલી. ખૂબ વપરાશ પછી તે ફાટી ગઈ. પણ એ રજાઈ સાથે યોગેનની યાદ હતી એટલે શ્રી માએ તેને ફરીથી પીંજાવીને તેની ખોળ બદલવાનો વિચાર માંડી વાળ્યો. આવું પ્રેમાળ અને પુત્રવત્સલ શ્રી માનું માતૃહૃદય

હતું. યોગેન પછી એવો જ સેવાનો બધો ભાર સ્વામી શારદા-નંદે સંભાળી લીધો હતો.

ધીમે ધીમે માતાજીના આશ્રિતોની સંખ્યા વધતી ગઈ. એમનો સંસાર વિસ્તરતો ગયો. માતાજી બધાનું ધ્યાન રાખતાં. સહુની નાની મોટી સગવડ સાચવતાં માતાજીની દિવ્ય માતૃત્વ-શક્તિથી ધીમે ધીમે કલકત્તામાં તથા જયરામવાટીમાં લોકો પરિચિત થતા જતા હતા. એટલે જ દારૂડિયો વિનોદવિહારી હોય કે ઠાકુરના સહાધ્યાયી ગણેશ ઘોષાલ હોય—સહુ શ્રીમાને પગે લાગતા.

ઈ. સ. ૧૯૦૫ ની સાલમાં બ્રહ્મચારી ગિરિજા તથા તેમના મિત્ર બટુબાબુ સાથે પૂ. મા જયરામવાટી ગયાં હતાં. બપોરે પહોંચ્યાં. માતાજીનાં ભાભી—પ્રસન્નની પત્નીને અચાનક કોલેરા થયો. પ્રસન્ન કલકત્તામાં. ગામડામાં ન મળે ડોક્ટર કે ન મળે દવા. એવા સંજોગોમાં પણ ગિરિજાને ધક્કો ન થાય માટે માતાજીએ તેને મંત્રદીક્ષા આપી. તેમના મિત્રને પણ આપી. સામા માણસને તકલીફ ન થાય તેની મા તરીકે કેવી ખેવના! મતલબ કે શ્રી મા પોતાની નહીં પણ હંમેશાં અન્યની તકલીફનો જ વિચાર કરતાં. એ અરસામાં બે સ્ત્રીઓનાં મૃત્યુ થયાં. એક શ્રી માના માતાજીનું અને બીજું ઠાકુરના માતાજીનું. સ્યામાસુંદરીના મૃત્યુ પછી શ્રી મા એમના ભાઈઓના સંયુક્ત કુટુંબના વાલી જેવાં હતાં. ભાઈ—ભાઈ વચ્ચે સ્વાર્થવશ સંઘર્ષ થતા. શ્રી માએ સ્વામી શારદાનંદની સહાય લઈ તેમની સંપત્તિના ભાગ પાડી આપ્યા. સંપત્તિના આવા ઝઘડા વચ્ચે પણ શ્રી મા સ્વસ્થ, ધીરગંભીર અને શાંત રહેતાં.

શરૂઆતમાં તો શ્રીરામકૃષ્ણના ભક્તો શ્રીમાને ગુરુપત્ની તરીકે જોતા અને તે રીતે માન આપતા, પણ શ્રીરામકૃષ્ણના

ત્યાગી સંતાનો પહેલેથી જ માતાજીને જગદંબાની દૃષ્ટિએ જોતા, શ્રી માના માહાત્મ્યનો જાહેર પ્રચાર તો સ્વામી નિરંજનાનંદે કર્યો હતો.

ગિરીશચંદ્ર ઘોષ અને મા

કલકત્તાના વિખ્યાત નાટ્યાચાર્ય મહાકવિ ગિરીશચંદ્રને યુવાવલ્થામાં કોલેરા થયેલો. જીવવાની આશા ન હતી ત્યારે તેમને સ્નેહપૂર્વક પ્રસાદ ખવડાવ્યો. અને તેઓ બચી ગયા. આ માતૃમૂર્તિ કોણ તેની તેમને ત્યારે ખબર ન હતી. આ ગિરીશચંદ્ર પોતાના પુત્રના મૃત્યુ પછી શ્રીમા પાસે જયરામવાટી રહ્યા ત્યારે તેમણે શ્રી માનું મુખદર્શન પ્રથમવાર કર્યું. ત્યારે તેમને સમજાયું કે યુવાનીમાં સ્વપ્નમાં આવેલાં દેવી તો આ જ હતાં! એટલે તેમણે શ્રી માને પૂછ્યું : “મા! તમે કેવાં મા છો?” પ્રત્યુત્તરમાં માતાજીએ કહ્યું : “હું તમારી સાચી જ મા છું, કેવળ ગુરુપત્ની નથી, ધર્મની મા નથી, નામની મા નથી, સાચી જ મા છું.” આ ગિરીશચંદ્રને ચહા વગર ચાલે નહીં. શ્રી મા એ જાણે એટલે ગામમાં શોધ કરીને તેમની ચહા માટે દૂધ મેળતાં. તેમને સ્વાદિષ્ટ વાનગીઓ જાતે બનાવીને, પાસે બેસી ખવડાવતાં. તેમની ચાદર જાતે ધોઈને સ્વચ્છ રાખતાં. આવો હતો શ્રી માનો તેમનાં ભક્ત—સંતાનો તરફનો નિઃસ્વાર્થ પ્રેમ!

એકવાર આ ગિરીશચંદ્રે માતાજીને કહ્યું હતું : “હું જો આપનો ઉમરલાયક દીકરો હોત તો તમારી સેવા કરત પણ અહીં તો બધું ઊલટું જ છે. તમે જ અમારી સેવા કરો છો.” પછી ત્યાં હાજર રહેલા સહુની સામે જોઈ કહ્યું : “શું તમે કલ્પી શકો છો કે તમારી સામે જગદંબા એક ગ્રામજનેતાના રૂપમાં ઊભાં છે? છતાં ય એ જ જગદંબા છે, મહામાયા, મહા-શક્તિ!! જગતમાં માતૃત્વનો આદર્શ સ્થાપવા માટે તથા બધાને

મુક્તિ આપવા સારુ આવ્યાં છે.” આમ ગિરીશચંદ્રે શ્રી માને પ્રથમ ગુરુપત્ની તરીકે જોયાં, પછી દેવીરૂપે. પછી તો તેમની ભક્તિ એવી વધી ગઈ કે તે સહુની સમક્ષ શ્રી માના મહિમાનો પ્રચાર કરતા, શ્રી મા પાસે તેઓ જતા ત્યારે બાળક જેવા નિઃસંકોચ બની જતા અને માતાજી પણ તેમને મળીને આનંદ પામતાં. પ્રવાસનો થાક પણ ભૂલી જતાં. કલકત્તામાં કોમી હુલ્લડ ચાલતાં હતાં ત્યારે કલકત્તામાં ગિરીશચંદ્રને ત્યાં પૂજામાં પણ શ્રી માએ ગિરીશચંદ્રની ઈચ્છા પૂર્ણ કરવા હાજરી આપેલી અને ગિરીશચંદ્રનાં સગાંવહાલાંઓ તથા થિયેટરનાં નટનટી-ઓએ સુદ્ધાં શ્રીમાની પૂજા કરેલી.

ભારવાહક સ્વામી શારદાનંદ

યોગેન પછી સ્વામી શારદાનંદ માતાજીના મુખ્ય ભારવાહક બન્યા હતા. તેઓ માતાજીના સુખસગવડનો હંમેશા ખ્યાલ રાખતા. એમણે દેવું કરીને પણ માતાજી માટે પાકું દસ ઓરડા-નું મકાન તૈયાર કરાવેલું જેમાં નીચે ઉદ્બોધન સામયિકનું કાર્યલય હતું. તેમાં પહેલા બીજા માળના ઓરડા માતાજી તથા તેમના સંગાથી માટે રાખવામાં આવ્યા. સ્વામી શારદાનંદની માતાજી પ્રત્યેની ભક્તિ અને માતાજીનું તેમના પ્રત્યેનું હેત બંને અનુપમ હતાં. માતાજી કહેતાં : “મારો ભાર શરત સિવાય કોણ ઉપાડી શકે? ...મારી જવાબદારીનો ભાર ઉપાડી શકે તેવું એના સિવાય બીજું કોઈ હું જોતી નથી. શરત જ એ ભાર લઈ શકે. શરત જ મારો ભારવાહક છે... મારો ભાર લેવો કંઈ સહેલો છે? શરત સિવાય ભાર લઈ શકે એવું હજુ મેં કોઈ જોયું નથી એ મારો વાસુકિ છે. હજાર ફણાઓ વિસ્તારી કામ કરી રહ્યો છે. જ્યાં જ્યાં તકલીફ દેખાય ત્યાં ત્યાં એ સામનો કરવા ઊભો જ હોય.”

ડીસેમ્બર : ૨૦૦૫

૫૯

નાની મોટી બાબતમાં શરત જેમ નક્કી કરે તેમ જ માતાજી કરતાં તે એટલે સુધી કે માતાજી પાસે દીક્ષા લેવા આવનારે જો સ્વામી શારદાનંદને પ્રથમથી જાણ ન કરી હોય તો માતાજી તે દિવસે દીક્ષા આપતાં નહીં. શારદાનંદ પોતે પોતાને માતાજીના ઘરના દરવાન તરીકે ઓળખાવતા. માતાજી માંદા હોય, આરામ કરતાં હોય કે થાક્યાંપાક્યાં બહારથી આવ્યાં હોય ત્યારે ગમે તેવા મોટા માણસને પણ શારદાનંદ માતાજી પાસે જતાં રોકી દેતા.

સ્વામી શારદાનંદને ત્યારે ઘણું કામ રહેતું. માતાજીની સેવા, રામકૃષ્ણ મઠ અને રામકૃષ્ણ મિશનનું મંત્રી તરીકેનું કામ 'ઉદ્બોધન'ના મકાનનું દેવું મિટાવવા માટે શ્રી રામકૃષ્ણના 'લીલાપ્રસંગ' લખવાનું કામ, માતાજી પાસે આવતાજતા ભક્તોનું વિવેકથી સ્વાગત કરવાનું કામ, ઉપરાંત માતાજીનો આદેશ થાય ત્યારે બેચાર ભજન ગાવાનું કામ રહેતું. તેઓ મધુરકંઠે ભજન ગાતા. માતાજી તેમને આટલું મહત્ત્વ આપતા તોપણ તેઓ હંમેશા નિરભિમાની રહેતા. માતાજીને ઠંડીના દિવસોમાં રાહત રહે તે માટે શારદાનંદે શ્રી મા માટે દસ રૂપિયાનું એક વિલાયતી બદન ખરીદેલું. શ્રી માએ શારદાનંદને સારુ લગાડવા જ એ ત્રણ દિવસ પહેર્યું. બાકી માતાજી કોઈ પણ જાતના બદન કે ચોળી રહેરતાં ન હતાં. ચાદર જ એવી રીતે વીંટાળતાં કે જેથી ઠંડી લાગે નહીં. શહેરમાં રહીને પણ સાદું ગ્રામ્યજીવન ગાળવું એ એમનો આદર્શ હતો.

માતાજી પોતે ખાવાપીવામાં કઠોર નિયમ પાળતાં હતાં પણ ભક્તોને તો જાતજાતની વાનગીઓ બનાવી પીરસતાં. કોઈ ભક્ત કહે કે મને આપ્યું તે તમે તો લીધું જ નહીં. ત્યારે કહેતાં : “હું થોડી એક મોંએ ખાઉં છું? તમે ખાઓ તેથી મને સંતોષ

૬૦

અધ્યાત્મ

છે.” દેવેન્દ્ર ચટ્ટોપાધ્યાયે તેમની જુવાનીમાં ખ્રિસ્તીધર્મ સ્વીકારેલો પછી પસ્તાયા. તેઓ શ્રી મા પાસે આવતા. શ્રી માએ તેમને વિધિસર પ્રાયશ્ચિત્ત આપ્યું પછી દીક્ષા પણ આપેલી. કોઈ પણ જીવને કલેશ થાય તો માતાજીને કલેશ થતો. માતાજી એ જીવોનો કલેશ નિવારવા પ્રયત્ન કરતાં. આ કરુણાના ભાવને લીધે શ્રી મા પોતાના ઊંઘ—આરામ છોડી જીવના કલ્યાણની ચિંતા કરતાં.

આત્મસાક્ષાત્કાર અથવા ઈશ્વરદર્શન ના થાય ત્યાંસુધી સાધનાની આગેકૂચ ચાલુ જ રાખવાની છે. ધ્યેયની પ્રાપ્તિ ના થાય ત્યાંસુધી ખોટો સંતોષ પામીને કે ફૂલાઈ જઈને બેસી રહેવાની વૃત્તિ બરાબર નથી. તે વૃત્તિથી સદાયે સાવધ રહેવાનું છે.

—યોગેશ્વરજી

ફોન : દુકાન : ૨૨૫૮૮૧૨ ઘર : ૨૬૬૪૦૭૮

મોબાઈલ : ૯૮૨૪૭૦૪૦૯૭

દીપક સી. મહેતા

❖ કૃષ્ણા ફિલ્મ્સ એન્ડ સ્ટુડિઓ ❖

૧, શ્યામ એપાર્ટમેન્ટ, કાકડીઆ કોમ્પ્લેક્સ પાસે,
ઘોડદોડ રોડ, સુરત-૩૯૫૦૦૧

અમદાવાદમાં સર્વયોગમ્ શાળામાં

પૂ. માના પ્રાકટ્ય દિવસની ઉજવણી

ડો. બી. જે જાગણી

તા. ૧૩-૧૧-૦૫ નો દિવસ એટલે યોગેશ્વર પરિવારના સૌ સાધકો માટે વિરલ, ધન્યતાનો અનુભવ દેનારો ને કૃપાની વર્ષા વરસાવતો દિવસ. કારણ એ કે પૂ. મા સર્વેશ્વરીનો પ્રાકટ્ય દિવસ. આ દિવસે પૂ. માનાં દર્શન, સાધકોની સાધનામાં થતી પ્રગતિ, પોતાનાં જીવન અંગે આત્મનિરીક્ષણ કરવાની સહજ ખીલવણી ને પૃથ્વી પર જ્ઞાન, ભક્તિ, યોગ ને કર્મની પૂ. મા દ્વારા ફેલાતી સુવાસને માણવાની તક ભરપૂરમાત્રામાં મળે છે.

સર્વયોગમ્ સ્કૂલ-અમદાવાદમાં શ્રી સિદ્ધાર્થભાઈ પટેલના યજમાનપદે તેમની જ આ નવી બંધાયેલ શાળામાં કિલ્લોલ કરતા નાનાં નાનાં બાળકોની વચ્ચે પૂ. માની સંનિધિમાં ને સાધક-ભક્તોના પમરાટ સાથે પૂ. માનો જન્મ દિવસ ઉજવાયો. અમેરિકા, કેનેડા, પનામા, ન્યૂઝીલેન્ડની યાત્રા કરીને પૂ. મા ભારત થોડા દિવસો પહેલાં જ મુંબઈ થઈ અત્રે પધારેલ છે.

સવારે ૧૦-૩૦ કલાકે આ નવી બંધાઈ રહેલ શણગારેલી શાળામાં શ્રી રાજુભાઈ જાનીના સ્વાગત શબ્દો દ્વારા કાર્યક્રમની શરૂઆત થઈ. આખો હોલ હકડેઠઠ ભરાઈ ગયો છે. સ્વર્ગારોહણ તીર્થની સર્વ પ્રાર્થનાઓ, સામૂહિક પ્રણામ-વંદના, મંત્રગાન, મા-પ્રભુની બાવનીઓનું સમૂહગાન થયાં. ૧૧-૫૦ કલાકે પૂ. મા શાળા પર પધારે છે. ભક્તો દર્શન માટે ઘણા

ઉત્સુક છે કારણ કે પૂ. મા છએક માસથી પરદેશ હતાં. ભાઈઓ ને બહેનોની વચ્ચેની જગ્યાએ પૂ. મા ધીમી ચાલે શણગારેલા હીંચકા તરફ પૂ. શ્રીના સ્વરૂપને હાથમાં રાખીને ચાલે છે. સૌ ભક્તો બેઠાં બેઠાં દર્શન કરતા જાય છે ને નમતા જાય છે. જાણે આંખ દ્વારા આ વિભૂતિના દર્શનને કાયમી સ્મૃતિમાં સંઘરવાની આધ્યાત્મિક અને ગુપ્ત હરિફાઈ થતી હોય તેમ જણાતું હતું. સૌને ઘણું પામ્યાનો આનંદ હતો કારણ કે જેમ ઉનાળાના તાપમાં ધરતી તપે ને ચોમાસાનો વરસાદ થાય ને ધરતીમાતાને જે તૃપ્તિ થાય તેવી તૃપ્તિ પૂ. માના છ માસ પછીના ભારતમાં આગમનથી સૌ ભક્તોને થઈ.

એકબાજુ શ્રી દમયંતીબેન અને મધુર કંઠવાળી સાધક બહેનો પૂ. માના સ્વાગતનું ગીત ગાય છે અને સાથે સાથે શ્રી લક્ષ્મણભાઈ અને શ્રીમતી મીનાબેન ઉપનિષદના સંસ્કૃત શ્લોકોનું મુક્ત મને ગાન કરી આશીર્વાચન ધરી રહ્યા છે. પૂ. મા પૂ. શ્રીના સ્વરૂપને હીંચકા પર પધરાવે છે, પ્રણામ કરે છે ને સૌ ભક્તોને કરકમળ જોડીને વંદન કરી હીંચકા પર બેસે છે. શ્રી સિદ્ધાર્થભાઈ, તેમના માતૃશ્રી શારદાબેન, શ્રીમતી પદ્માબેન, શ્રી વિનોદિનીબેન તથા માનસ પુષ્પહારથી મા-પ્રભુનું સ્વાગત કરે છે ને પોતાની શાળામાં પૂ. માના જન્મદિવસની ઉજવણીના આનંદથી ધન્યતા અનુભવે છે.

પૂ. મા સામાન્યરીતે જન્મ દિવસે જ સવાલાખ જપ કરે છે ને ત્યારબાદ દર્શન આપે છે. આ વખતે પૂ. મા દર્શન આપતાં પહેલાં આગલા દિવસે જ સવાલાખ જપ પૂરા કરી લે છે.

સુકૃતિ ને દિશા ભજન-ધૂન ગાય છે. પૂ. મા કરકમળ જોડી ભજન-ધૂનના શબ્દબ્રહ્મના રસને માણે છે, પીએ છે ને

સૌને દર્શન સુખ આપીને અલૌકિક વાતાવરણ બનાવી દે છે. શ્રી લક્ષ્મણભાઈ વેદ, ઉપનિષદોના સંદર્ભ આપીને પરમશક્તિ સ્વરૂપા પૂ. માના મહિમાનું યશોગાન કરે છે. શ્રી દમયંતીબેન બીજું એક પદ મધુર કંઠે સંભળાવે છે ને પ્રગટ પૂ. માની સંકીર્તન ભક્તિ કરી લે છે.

પ્રા. તરલાબેન દેસાઈ પૂ. માના પ્રાકટ્યદિને યથોચિત પ્રવચન કરે છે. ‘૧૯૪૩ માં ૧૩ નવેમ્બરે પોયણા સ્વરૂપે પ્રગટેલાં સરોજ આજે આધ્યાત્મિક જગતમાં પૂર્ણ સ્વરૂપે પૂ. મા રૂપે ખીલી ઊઠ્યાં છે’ એમ કહી સૌના મન-અંતરને ટાઢક આપી દે છે. પ્રવચનમાં પૂ. માના આધ્યાત્મિક રહસ્યોની વાતો કરે છે.

શ્રી દક્ષેશભાઈ કોન્ટ્રાક્ટર અમેરિકામાં રહીને પૂ. શ્રી અને પૂ. માની લીલાઓને વેબસાઈટ પર કેવી રીતે મૂકી શક્યા ને દુનિયાના દૂર દૂરના ખૂણે વસતા ગુજરાતીઓ પોતાની આધ્યાત્મિક પિપાસા આ વેબસાઈટ જોઈને કેવી રીતે સંતોષે છે તેનું વર્ણન પ્રવચન દ્વારા કરે છે. પ્રારંભમાં આ વેબસાઈટ વર્ષમાં જેટલા માણસો જોતા તેટલા હાલ મહિનામાં જુએ છે.

પૂ. શ્રીએ જુદા જુદા વક્તવ્યો દ્વારા પૂ. માનાં જીવન, પૂ. માએ કરેલું તપ, ગુરુભક્તિ, શ્રદ્ધા, સમર્પણ, સેવા, લોકસંગ્રહની પ્રવૃત્તિ, ગુરુસેવા, અનુભૂતિઓ, ત્યાગ, સાધકોને માર્ગદર્શન, સંસારને મળતી ને મળનારી શાંતિ અંગે જે વાણીનો ધોધ વહાવેલો તેની આછેરી ઝલક ઓડિયો કેસેટ દ્વારા સાંભળવા મળી.

બપોરના મિષ્ટભોજનનો પ્રબંધ શ્રી વિનોદિનીબેન અને સિદ્ધાર્થભાઈ તરફથી કરવામાં આવ્યો. સર્વયોગમ્ સ્કૂલ પર પૂ.

મા પુનઃ પધારે છે કારણ કે આ સ્કૂલનાં ૨૫૦ જેટલાં બાળકો ને શાળાની શિક્ષિકા બહેનો પૂ. મા સમક્ષ ભક્તિ, જ્ઞાન અને યોગના ત્રિવેણી સંગમને નાટક, રાસ, સંગીતના માધ્યમથી રજૂ કરવા થનગની રહ્યાં છે. શાળાની શિક્ષિકા બહેનો સર્વશ્રી સેજલ, શ્વેતા અને અમરજિત કૌરના માર્ગદર્શન હેઠળ બાળકો ભરતનાટ્યમ્, સૂર્યનારાયણ, શંકરાચાર્ય, ગુરુનાનક, મહાવીર સ્વામી, ઈસુખ્રિસ્ત, ગાંધીજી, યોગેશ્વરજી વગેરે મહાપુરુષોની વેશભૂષામાં રજૂ થાય છે; જે ખૂબ સરસ લાગે છે.

પૂ. શ્રી યોગેશ્વરજીએ અનુવાદ કરેલ સરળગીતાને કેન્દ્રમાં રાખીને કૃષ્ણ-અર્જુનના સંવાદોએ તો પૂ. માનું મન હરી લીધું ને આશીર્વાદની વર્ષા નાનકડા બાળકો પર વરસી. દીપ, નૃત્ય, રાષ્ટ્રભક્તિનાં ગીત, ફાયર ડાંસ, ગરબા ને નૃત્યથી સૌ થનગની ઊઠ્યા. પૂ. માએ સૌને ઊભા થઈને પ્રસાદ આપ્યો. પૂ. માને નિર્જળા હતી ને વારંવાર ઊઠ-બેસ કરી ૨૫૦ બાળકોને પ્રસાદ આપવા શ્રમિત થયાં. મુક્ત હાસ્ય, પ્રસાદનો ધોધ ને કૃપાની વર્ષાના દર્શનથી ભક્તોનો ૬ માસનો કૂર વિરહ દૂર થાય છે. શ્રી તરલાબેન સૌનો આભાર માને છે ને સાંજે સૌ ભક્તો પૂ. માના દર્શનથી તૃપ્ત થઈને પોતાના ઘેર રાજકોટ, ભાવનગર, કપૂરા, મોરબી, સુરત, વડોદરા, અંબાજી, પાલનપુર મુંબઈ, ઝણોર પાછા ફરે છે. પૂ. મા બે વખત સૌ ભક્તોને ઊભા થઈને પ્રસાદ આપે છે. યજમાન પરિવાર સપ્રેમ સૌને વિદાય આપે છે.

